

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

Допущено до захисту
Завідувач кафедри к.е.н., доцент
Давиденко І.В. ()
« » _____ 202_ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 242 «Туризм»
за освітньою програмою «Економіка та організація туристичної діяльності»

на тему: «Природоохоронні території як основа розвитку рекреаційного туризму» (на прикладі туристичної фірми «TPG Agency»)

Виконавець:

студентка факультету міжнародної економіки

Лазуренко Вероніка Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

старший викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Павлоцький Володимир Якович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса 2024

АНОТАЦІЯ

Лазуренко В.С. «Природоохоронні території як основа розвитку рекреаційного туризму» (на прикладі туристичної фірми «TPG Agency»)

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 242 «Туризм» за освітньою програмою «Економіка та організація туристичної діяльності» – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2024.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Об'єкт дослідження – процес організації рекреаційного туризму на природоохоронних територіях України.

Предметом дослідження є використання природоохоронних територій для проектування нових рекреаційних турів туроператором «TPG Agency».

Мета роботи полягає у теоретичному вивченні сутності рекреаційного туризму, його особливостей та ефективній організації рекреаційних турів на природоохоронних територіях.

У роботі визначені особливості організації рекреаційного туризму, зокрема на природоохоронних територіях. Аналізується основна операційна діяльність та фінансові результати туристичного агентства «TPG Agency». Оцінюються можливості підвищення конкурентоспроможності ТА «TPG Agency» на ринку рекреаційного туризму.

За результатами роботи обґрунтовано рішення із проектування нових рекреаційних турів за допомогою методики CVP-аналізу. Проаналізована економічна доцільність проектування запропонованих турів для «TPG Agency», враховуючи несприятливі умови.

Ключові слова: рекреаційний туризм, природоохоронні території, рекреаційні тури, CVP-аналіз, турагентство.

ANNOTATION

Lazurenko V. S. «Protected areas as a basis for the development of recreational tourism» (on the example of the travel company «TPG Agency»)

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 242 «Economics and Organization of Tourism Activity» for the educational program «Tourism». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2024.

The qualifying work consists an introduction, three chapters, conclusions, list of sources used and applications.

The object of the research is the process of organizing recreational tourism in protected areas of Ukraine.

The subject of the research is the use of protected areas for designing new recreational tours by the tour operator «TPG Agency».

The aim is to theoretically study the essence of recreational tourism, its features and effective organization of recreational tours in protected areas.

In this work the peculiarities of organizing recreational tourism, in particular in protected areas are identified. The main operating activities and financial results of the travel agency «TPG Agency» are analyzed. The possibilities of increasing the competitiveness of «TPG Agency» in the recreational tourism market are assessed.

Based on the results of the work, the decision to design new recreational tours using the CVP-analysis methodology is substantiated. The economic feasibility of designing the proposed tours for «TPG Agency», taking into account unfavorable conditions, is analyzed.

Key words: recreational tourism, protected areas, recreational tours, CVP-analysis, travel agency.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ.....	7
1.1. Сутність та особливості організації рекреаційного туризму.	7
1.2. Характеристика природоохоронних територій Одеської області як бази розвитку місцевого рекреаційного туризму	15
Висновки до розділу 1.....	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО АГЕНТСТВА «TPG AGENCY».....	25
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика туристичного агентства «TPG Agency»	25
2.2. Аналіз основної операційної діяльності та фінансових результатів туристичного агентства «TPG Agency»	32
Висновки до розділу 2.....	42
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА МОЖЛИВОСТЕЙ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА «TPG AGENCY» НА РИНКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ.....	43
3.1. Формування пропозицій із проектування нових рекреаційних турів для ТА «TPG Agency».....	43
3.2. Обґрунтування рішення із проектування нових рекреаційних турів за допомогою методики CVP-аналізу.....	48
3.3. Аналіз економічної доцільності проектування запропонованих турів для «TPG Agency»	55
Висновки до розділу 3.....	59
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63

ВСТУП

Рекреаційний туризм – один із провідних напрямів сучасної туристичної індустрії, що набуває все більшої популярності. Його головною ціллю є ефективне відновлення фізичного та психічного здоров'я туристів завдяки сприятливому клімату, мінеральним водам, грязі та іншим ресурсам. Рекреаційний туризм надає можливість позбутись на деякий час рутини, насолодитися красою природи та зайнятися різноманітними видами активного відпочинку. Також він сприяє розвитку туристичної галузі, відновленню екосистем та підтримці екологічної стійкості.

Рекреаційний туризм має тісний зв'язок із природоохоронними територіями, адже природно-заповідні об'єкти приваблюють туристів саме своєю унікальною природою та різноманіттям екосистем. Зазвичай такі місця забезпечені екологічними стежками, екскурсійними маршрутами та рекреаційними зонами із сприятливими умовами для відпочинку туристів і населення.

Актуальність обраної нами теми кваліфікаційної роботи полягає в тому, що у наші складні часи люди все частіше потребують ефективного відновлення своєї енергії та зняття напруги, на що спрямований саме рекреаційний туризм. Організація рекреаційного туризму на природоохоронних територіях надає унікальну можливість поєднати відпочинок із взаємодією з навколишнім середовищем. На нашу думку, попит на даний вид туризму значно збільшиться, особливо після завершення бойових дій на території нашої країни як серед іноземних, так і вітчизняних туристів.

Мета даної кваліфікаційної роботи полягає у теоретичному вивченні сутності рекреаційного туризму, його особливостей та ефективній організації рекреаційних турів на природоохоронних територіях.

Для досягнення мети дослідження встановлені такі завдання:

- визначити сутність понять «рекреаційний туризм» та «природоохоронні території»;

- визначити особливості організації рекреаційного туризму, зокрема на природоохоронних територіях (на прикладі Одеської області);
- проаналізувати труднощі організації рекреаційного туризму на природоохоронних територіях через повномасштабне вторгнення;
- надати організаційно-економічну характеристику ТА «TPG Agency»;
- провести аналіз основної операційної діяльності та фінансових результатів ТА «TPG Agency»;
- спроектувати три рекреаційні тури для ТА «TPG Agency»;
- встановити точки беззбитковості нових турів за допомогою CVP-аналізу;
- проаналізувати економічну доцільність проектування рекреаційних турів для ТА «TPG Agency».

Об'єктом дослідження є процес організації рекреаційного туризму на природоохоронних територіях України.

Предметом нашого дослідження є використання природоохоронних територій для проектування нових рекреаційних турів туроператором «TPG Agency».

Для реалізації поставленої у роботі мети було використано цілий комплекс методів і прийомів наукового пізнання, зокрема аналіз і синтез, системно-структурний аналіз, оцінювання, порівняння, табличний та графічний методи. Для економічного обґрунтування доцільності зроблених у третьому розділі пропозицій використовувалися елементи оптимізаційного моделювання на базі CVP-аналізу.

Інформаційною базою дослідження стали: підручники, навчальні посібники, монографічні видання, електронні публікації, нормативно-законодавчі акти України, збірники наукових праць, дані звітності підприємства ТА «TPG Agency». Основними монографічними джерелами, що висвітлювали рекреаційні аспекти туристичної діяльності були праці багатьох вітчизняних вчених, в першу чергу: В. В. Величко, Є. В. Панкова, І. В. Смаля, М. І. Долішнього, М. П. Кляпа, С. П. Кузика, Ф. Ф. Шандора.

Попередні результати кваліфікаційної роботи були оприлюднені на IV

Міжнародній науково-практичній конференції Одеського національного економічного університету «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України» та найшли відображення у науковій статті [1, с. 000-000; 28, с. 112–123].

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ

1.1. Сутність та особливості організації рекреаційного туризму

Ідею подорожувань задля задоволення й відновлення здоров'я можна відслідкувати ще в античних цивілізаціях, де люди шукали не лише фізичного але й духовного відпочинку. Зростання свідомості про важливість підтримання фізичного та психічного здоров'я протягом останніх десятиліть сприяло зростанню популярності рекреаційного туризму, оскільки у наші дні він став не лише формою відпочинку, а й інвестицією в особисте благополуччя.

Сучасне суспільство стикається із зростаючим стресом та темпами життя, що вимагають від людей ефективно відновлювати енергію та знімати напругу. Рекреаційний туризм надає можливість позбавитися на деякий час від рутини, насолодитися красою природи, займатися різноманітним активним відпочинком. Із зростанням економічного розвитку та підвищенням рівня доходів населення, більшість людей мають можливість використовувати час та кошти саме на подорожі. Ще однією з причин популярності рекреаційного туризму є зростання уваги до екології та сталого розвитку [2, 3]. Це призводить до попиту на туристичні місця, де пріоритетом є збереження природи та екосистем.

Країни, які мають добре розвинену туристичну інфраструктуру, транспортні мережі, різноманітні природні ресурси та розважальні об'єкти зазвичай активно інвестують у рекреаційний туризм задля залучення якомога більшої кількості туристів, сприяння екологічної свідомості, збільшення доходу та розвитку економіки. До таких країн, наприклад, можна віднести Швейцарію, Нову Зеландію, Австралію, Канаду, США [4, с. 248]. Таким країнам варто зберігати сталий розвиток туризму, використовуючи екологічно безпечні технології та методи, щоб не нашкодити природним ресурсам.

Рекреаційні аспекти туристичної діяльності висвітлювалися у працях

багатьох вітчизняних вчених, зокрема С. П. Кузик запропонував наступне визначення: «рекреаційний туризм – це подорож задля відпочинку, оздоровлення або лікування, яку здійснюють за безпосереднього використання природних властивостей клімату, мінеральних вод, грязі, привабливих ландшафтних та інших ресурсів» [4, с. 246]; М. І. Долішній зазначав: «рекреація є необхідною умовою нормального життя людини, засобом компенсації напруження та відновлення працездатності» [5, с. 7]; І. В. Смаль стверджував: «прагнення людини отримати якісний відпочинок стало головним чинником формування потужної індустрії туризму» [6, с. 115].

Взявши за основу їх трактування, можна визначити поняття «рекреаційний туризм» як форму подорожі, що спрямована на відновлення фізичного та психічного здоров'я людей, завдяки активному відпочинку, оздоровленню, лікуванню та позитивному впливу природного середовища (клімат, мінеральні води, грязі, привабливі краєвиди). Таким чином, туризм стає засобом досягнення цілей рекреації через подорожі, дозволяючи відволіктися від щоденних обов'язків, насолоджуватися новими враженнями та досвідом.

Головна мета рекреаційного туризму полягає в наданні можливості відпочинку, відновлення енергії та насолоди від розваг. Цілі даного виду туризму можуть варіюватися від особистих потреб туристів та до них можна віднести [7]:

- відпочинок та релаксація (зняття стресу, відновлення енергії);
- здоров'я та фітнес (активні види відпочинку, тренування, взаємодія з природою, оздоровлення);
- культурне вдосконалення (вивчення нових культур, традицій, історії);
- екологічна освіта (підвищення свідомості щодо екології та природного середовища);
- пригоди та враження (отримання нового досвіду, незабутніх моментів та вражень).

Рекреаційний туризм тісно пов'язаний з іншими видами туризму, які

можуть доповнювати один одного під час туру [8, с. 205]. Вибір буде залежати саме від конкретних потреб, інтересів та цілей відпочинку людини. До таких видів туризму та рекреаційної діяльності можна віднести:

- Екологічний туризм (екотуризм): екотуризм визначають як форму подорожі, спрямовану на відпочинок, вивчення нових регіонів і об'єктів, а також осмислення свого місця у природних чи штучно змінених екосистемах. Екологічні стежки зазвичай пролягають через національні парки, заповідники, ліси, гірські райони, річкові долини та інші природоохоронні території. Основна мета даного виду туризму – збереження та охорона природи, дозволяючи людині, як туристу, відкривати її величний світ з повагою та увагою [9].

Завдяки екологічному туризму туристи отримують:

1. цінні знання, які збагачують їх життя;
2. емоційне оздоровлення, позбавляючись від буденного стресу;
3. формування толерантного ставлення до незнайомих культур та етносів;
4. збережені природні території та екологічно чисті продукти;
5. насолоду природним середовищем, мінімізуючи негативний вплив на нього.

- Лікувальний туризм, який традиційно розвивається у районах із сприятливим кліматом та лікувальними ресурсами або новітніми технологіями, відіграє центральну роль у рекреаційному туризмі. У сучасних умовах його значення значно зростає, адже прискорені темпи життя, стресові ситуації, інформаційна перенасиченість та екологічні проблеми негативно впливають на наше здоров'я. Саме лікувальний туризм у рекреаційному контексті стає засобом поєднання відпочинку з поліпшенням фізичного та психічного здоров'я, дозволяючи туристам не лише насолоджуватися природою та відпочинком, але й зробити акцент на своєму здоров'ї [10].

Рекреаційний туризм може поєднувати в собі лікування в таких місцях як курорти, спа-центри, пляжі, гарячі джерела, лікувальні озера, гірські райони. Тут можна скористатися різноманітними процедурами, наприклад, масаж,

гідротерапія, бальнеотерапія, грязелікування, кліматотерапія, відвідати басейн, сауну, які спрямовані на поліпшення фізичного та емоційного стану.

Однак важливо розрізняти рекреаційний туризм з лікувальними аспектами та медичний туризм. У медичному туризмі основна мета подорожі – отримання медичних послуг або лікування заради конкретного захворювання, тоді як у рекреаційному туризмі лікування може бути однією з частин відпочинкового витоку, не обов'язково спрямованого на конкретні медичні проблеми.

- Пригодницький туризм є важливою та захопливою складовою рекреаційного туризму, привертаючи тих, хто шукає екстремальні враження та нові виклики. Головна ідея полягає в тому, щоб створити незабутні пригоди, об'єднуючи їх з активним відпочинком та емоційним насолодженням. Він містить екстремальні та активні види відпочинку, такі як альпінізм, рафтинг, парашутизм, кайтсерфінг та багато інших [11, с. 34].

Пригоди зазвичай відбуваються в оточенні природи, дозволяючи туристам взаємодіяти з навколишнім світом та відкривати для себе нові унікальні ландшафти й екосистеми, наприклад, експедиції, сафарі-тури, мисливство, яхтинг. Багато з випробувань вимагають спільної роботи та взаємодії в групі, що сприяє формуванню командного духу, а виконання завдань й подолання труднощів може сприяти розвитку особистості, впевненості та самодисципліни.

Пригодницький туризм у рекреаційному аспекті дозволяє поєднувати екстремальні враження із спокійнішими моментами, створюючи збалансований відпочинок.

- Спортивний туризм не лише дозволяє людям займатися улюбленими видами спорту, але і стає засобом рекреації, сприяючи активному та здоровому відпочинку. Мотиви занять спортивним туризмом можуть бути різні та залежать від особистості, найчастіше до них відносять: оздоровлення, спілкування в команді, фізичне вдосконалення, пізнання навколишнього середовища та самого себе [12, с. 127].

Спортивно-оздоровчі заходи включають в себе катання на каное, лижах, гру в гольф, теніс та інші форми активного відпочинку. Зазвичай вони відбуваються в природньому оточенні, надаючи можливість одночасно поєднувати насолоду навколишнім середовищем та фізичними вправами. Зацікавленість туристів у спортивно-оздоровчих подіях під час подорожей все більше зростає, незалежно від того, чи є спорт основною метою подорожі.

- Культурно-пізнавальний туризм орієнтований на вивчення та дослідження культурної спадщини та історії різних регіонів. До нього входить відвідування музеїв, галерей, історичних пам'яток, вистав, участь у традиційних святах та інших культурних заходах. Даний вид туризму допомагає зберігати та просувати історичну спадщину, розвивати музейну справу, зберігати традиції [8, с. 216].

Значення культурно-пізнавального туризму як рекреаційної діяльності полягає в тому, що він не лише розширює світогляд, але й надає туристам можливість відпочити та розважитися. Такий тур може містити різні активності, які допомагають розслабитися та насолодитися відпочинком, наприклад прогулянки по історичних районах, відвідування місцевих кав'ярень чи ресторанів з традиційною кухнею.

Загалом, можна визначити, що рекреаційний туризм пов'язаний з діяльністю, яка спрямована на відпочинок, оздоровлення й лікування та має певний рівень активності: пасивний (наприклад, кліматотерапія, відпочинок на пляжі, відвідування кав'ярні) або ж активний (наприклад, рафтинг, експедиція, оздоровча гімнастика). Враховуючи визначені ознаки, можна створити класифікаційний підхід до визначення структури рекреаційного туризму (див. Рис. 1.1).

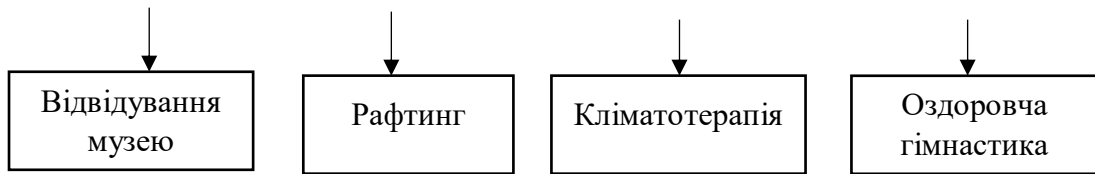

Рис. 1.1. Структура рекреаційного туризму

Джерело: складено автором на підставі: [2, 4, с. 256, 7]

Організація рекреаційного туризму спрямована на забезпечення якісного та насиченого відпочинку для туристів, сприяючи при цьому економічному та соціокультурному розвитку регіону. Для організації даного виду туризму необхідно враховувати різноманітні компоненти та матеріальні ресурси.

Важливим фактором є рекреаційний потенціал території, що визначається як сукупність природних, культурних та інфраструктурних ресурсів, які можуть бути використані для організації рекреаційної діяльності [13]. Його оцінка містить аналіз природних ландшафтів, історико-культурних пам'яток, наявності рекреаційних зон та інші чинники.

Оцінка рекреаційного потенціалу дозволяє визначити [14 с. 22-36]:

- ступінь здатності природної території чинити на людину позитивний фізіологічний, психічний та соціально-психологічний вплив, пов'язаний з відпочинком;
- можливості для створення та розвитку рекреаційної інфраструктури, забезпечуючи при цьому збалансований підхід до природокористування;
- наявність рекреаційних ресурсів, які можуть використовуватися для задоволення потреб населення у відпочинку та оздоровленні. Рекреаційні ресурси представляють собою комплекс природних (моря, ліси, гори) та антропогенних об'єктів (історичні пам'ятки, міста, курорти) [15, с. 394].

Правильне використання рекреаційного потенціалу території сприяє розвитку сталого туризму, робить територію привабливою для тих, хто шукає можливості для спорту, релаксації та відновлення сил.

Рекреаційний туризм відрізняється саме спрямованістю на відпочинок. До основних особливостей цього виду туризму враховують розвинену

інфраструктуру для відпочинку, наявність курортів, спа-центрів, кемпінгів, можливість організації розваг та різних активних заходів. Локація повинна бути доступною для туристів, а також мати привабливу природну красу, таку як гірські краєвиди, морські береги, ліси чи озера. Це стимулює релаксацію та психофізіологічне відновлення. При цьому є важливим дотримання принципів екологічно відповідального туризму, щоб зберегти природне середовище [2, 12, с. 46]. Також туристи під час відпочинку повинні мати змогу в разі потреби скористатися екстреною допомогою та належним медичним обслуговуванням. Провідники, у свою чергу, повинні враховувати можливу небезпеку та вживання заходів для її уникнення.

Організація рекреаційного туризму передбачає розумний розподіл часу для забезпечення максимального комфорту та насолоди туристів, враховуючи інтереси та фізичну підготовку людей. Варто організувати ефективний та зручний транспорт, в залежності від програми туру, а також надати туристам необхідну інформацію щодо маршрутів та часу подорожі. Важливо й надати час для індивідуальних вражень та відпочинку за особистими побажаннями.

Даний вид туризму підходить для широкого спектру груп населення, до яких можуть відноситися сім'ї з дітьми, молодь, люди середнього та похилого віку. Для сімей це може бути можливість провести якісний час разом, де діти можуть вивчати природу та розважатися, а батьки насолоджуватися відпочинком. Молодь може шукати активні та спортивні пригоди, такі як велосипедні прогулянки або рафтинг. Люди середнього віку можуть скористатися рекреаційним туризмом задля відновлення енергії та втечі від повсякденної рутини. Люди похилого віку, зі свого боку, можуть цінувати спокійні та культурні екскурсії, сприяючи збереженню здоров'я та соціальній взаємодії.

Україна, як країна з багатою історією та різноманітною природою, має великий потенціал саме для розвитку рекреаційного туризму. Туристично-рекреаційні зони Україні гармонійно поєднують унікальні ландшафтні ресурси та інфраструктуру, необхідну для сучасного відпочинку, оздоровлення й

відновлення сил. Серед таких місць можна виділити національні парки, заповідники, історичні місця, моря, термальні води, гірські та передгірські райони [16].

Наприклад, історичні міста, такі як Київ, Львів та Одеса привертають туристів своєю архітектурою, музеями та культурними заходами. Карпати, Яремче, Буковель, Славське зачаровують своїми гірськолижними курортами, а Трускавець та Східниця – термальними курортами. Українське узбережжя Чорного та Азовського морів славляться курортами: Одеса, Затока, Чорноморськ, Кирилівка, Ялта, Євпаторія. Також пропонують унікальні можливості для вивчення та насолоди природою України Національний парк «Синевир», Біосферний заповідник «Асканія-Нова», Карпатський національний природний парк. Цікавими для туристів можуть бути й такі місця як Криворізький ботанічний сад, Лісостеповий природний заповідник «Медобори», Дністровський каньйон, Національний природний парк «Подільські Товтри» [16, 17, с. 236].

В цілому, Україна пропонує багато різноманітних видів відпочинку для туристів (лікувально-оздоровчі програми, культурні заходи, розваги, екскурсії, курорти), які задовольняють різні інтереси та бюджет.

Туризм є значущою складовою економіки нашої країни, але у нинішній час варто враховувати, що найбільший вплив на розвиток усіх сфер суспільного життя мають військові дії на території України. Галузь туризму стала свідком великих руйнувань туристичної інфраструктури та об'єктів на місцях, де велися активні бойові дії. Негативні економічні наслідки стосуються як суб'єктів туристичної інфраструктури, так і споживачів туристичних послуг. Деякі туристичні компанії тимчасово змінили свою діяльність з туристичної на волонтерську [18, с. 11-12]. Також актуальними й нині залишаються наслідки впливу пандемії COVID-19.

За статистикою Державного агентства розвитку туризму (ДАРТ) за серпень 2023 року, з початку повномасштабної війни понад 45% опитаних українців (5525 респондентів) подорожували країною з туристичною метою

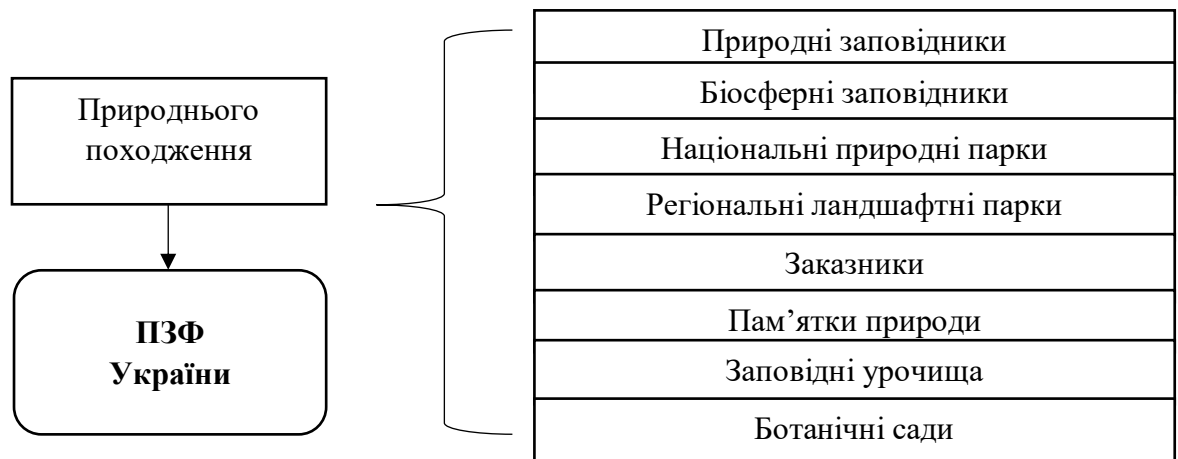
[19]. У результаті опитування наголосили, що зараз галузь здебільшого тримається на внутрішньому туризмі.

Ставлення до подорожей через повномасштабну війну у 23% українців не змінилося взагалі, а 21% зазначили, що подорожуючи вони підтримують економіку країни. Такий самий відсоток наголосив, що уникає будь-яких переміщень через можливу небезпеку. Рекреаційному туризму надали перевагу лише 9% українців, більшість половини (54%) надали перевагу міському туризму та пішим прогулянкам [19]. Це свідчить, що організація рекреаційного туризму в нашій країні ускладняється військовими діями, небезпекою, неможливістю прокласти маршрут певними рекреаційними зонами, руйнуванням інфраструктури та природних територій.

1.2. Характеристика природоохоронних територій Одеської області як бази розвитку місцевого рекреаційного туризму

Природоохоронні території – це території, що мають особливу цінність та утримуються з метою збереження, захисту природних ресурсів та біорізноманіття [20]. Зазвичай вони підпорядковані спеціальним управлінням або органам, які встановлюють правила й обмеження, що визначаються в рішеннях щодо створення таких територій, в їхніх положеннях або проектах організації території.

Згідно з Законом у сфері заповідної справи «Про природно-заповідний фонд України», території та об'єкти природно-заповідного фонду України класифікуються за одинадцятьма категоріями [20] (див. рис. 1.2).

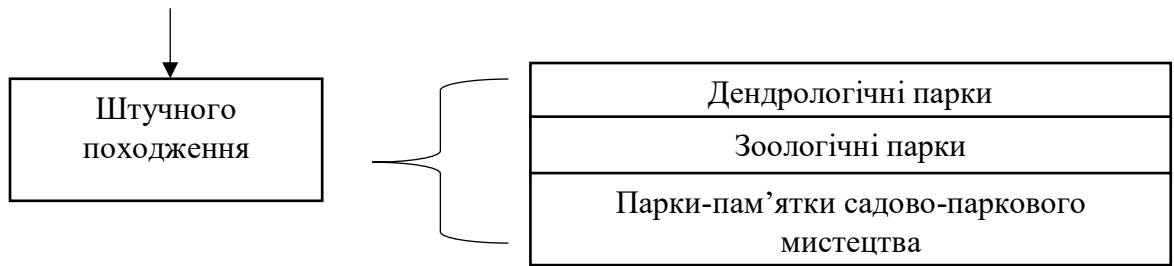

Рис. 1.2. Класифікація ПЗФ України

Джерело: [20]

Усього природно-заповідний фонд України становить 6,8% [21] загальної площі країни або 4,1 млн га. Станом на 2021 рік до складу ПЗФ відносилися [22]:

- 5 біосферних заповідників;
- 19 природних заповідників;
- 53 національних природних парки;
- 85 регіональних ландшафтних парків;
- 3398 заказників;
- 3580 пам'яток природи;
- 802 заповідних урочища;
- 28 ботанічних садів;
- 13 зоопарків;
- 62 дендропарки;
- 88 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

Кількість та розміри природно-охоронних територій відрізняються по регіонах, залежать від площі збережених природних угідь та зацікавленості місцевих органів влади, власників землі, користувачів щодо збереження таких природних територій. За кількістю новостворених заповідних територій за 2022 рік лідером була Київська область, де створили ще 33 об'єкти природно-заповідного фонду [23].

Внаслідок російської агресії понад 20% природоохоронних територій України були уражені [24], військові дії призвели до погіршення стану

екосистем та природних ресурсів, впливаючи на добробут держави й суспільства.

За інформацією Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України станом на осінь 2023 року було вже пошкоджено 812 об'єктів природно-заповідного фонду (площа – 0,9 млн га.), 514 – залишаються під окупацією [24] (один з них – найвідоміший та найбільший степовий заповідник Європи – «Асканія-Нова», а також новостворені на початку 2022 року в Донецькій області ландшафтний заказник місцевого значення «Новотроїцький» та НПП «Меотида») [23]; в зоні ризику перебувають 17 водно-болотних угідь міжнародного значення зі своїм цінним біорізноманіттям (у Запорізькій області майже знищені «Заплава Сім Маяків», «Архіпелаг Великі та Малі Кучугури»); знищена вся заповідна зона Національного природного парку Джарилгач; було зруйновано місця існування рослин й тварин, що занесені до Червоної книги, а також перебувають під загрозою зникнення у світовому масштабі; також під загрозою опинилися 2,9 млн га територій Смарагдової мережі – сучасна мережа природоохоронних територій, що була створена з метою збереження видів та оселищ, які охороняються Бернською конвенцією у країнах – не членах ЄС [25].

Масштаби ураження постійно зростають, адже військові дії продовжуються. Навіть після припинення війни багато територій вже не будуть підлягати відновленню, а також повинно буде витратити багато часу та фінансів. На деокупованих територіях наразі важко оцінити шкоду завдану природоохоронним територіям, бо вони досі залишаються замінованими. Спеціалісти не мають змоги потрапити на такі місця та оцінити загальний рівень збитків.

Природоохоронні території, як важливий об'єкт природокористування, виконують різні функції: економічну, спрямовану на відновлення робочої сили та розвиток інфраструктури; природоохоронну, що запобігає деградації рекреаційних зон під впливом людської діяльності; соціальну, яка задовольняє потреби людини в рекреації [26].

Природа України вражає своєю неймовірною красою: ліси, степи, болота, гори, різноманітні скелі, печери, ріки й моря. На її території можна знайти праліси та рідкісні місця, де проживає унікальна флора та фауна.

Незважаючи на те, що війна поставила під загрозу існування багато чарівних територій, частина національних парків та заповідників все одно доступна для відвідування. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України разом із працівниками парків складають кожний сезон різноманітні туристичні програми, які знайомлять людей із доступною нині заповідною природою України (наприклад, пороги Південного Бугу, фортеця в Сколівських Бескидах, НПП «Гуцульщина») [26]. Також стають популярними віртуальні тури та екскурсії, адже наразі багато людей не мають можливості подорожувати традиційним способом. Створення веб-сайтів з використанням 3D-турів, панорамних відеороликів із музичним супроводженням надає можливість відчувати себе навколо природи [28, с.114-116].

Природоохоронні території мають тісний зв'язок із рекреаційним туризмом, адже природно-заповідні об'єкти приваблюють туристів саме своєю унікальною природою та різноманіттям екосистем. Наприклад, в таких місцях можна насолодитися пішохідними турами та екскурсіями з неймовірні краєвидами; досліджувати флору та фауну; скористатися велосипедними прогулянками; спробувати альпінізм, скелелазіння або водні розваги; влаштувати кемпінг; пройти екологічно-освітніми стежками – усі ці заняття мають позитивний вплив на фізичне та психологічне здоров'я людей.

Однак види рекреаційних занять можуть обмежуватися та залежать від конкретного природоохоронного регіону та його правил, що визначає Закон України «Про природно-заповідний фонд України» [20]. При організації рекреаційного туризму на природоохоронних територіях, важливо зберігати природний баланс та уникати негативного впливу туризму на довкілля. Введення екологічних обмежень та освітніх заходів може сприяти збереженню природних ресурсів, усвідомленню та підтримці природоохоронних заходів серед відвідувачів.

Однією з перспективних областей України для розвитку рекреаційного туризму на природоохоронних територіях є Одеська – вона розташована на південному заході країни [29] та володіє унікальним природнім потенціалом. Збережена природня краса Чорноморського узбережжя та пагорбистої місцевості створює чудові умови для відпочинку та оздоровлення.

В прибережних зонах важливих річок (Дунай, Дністер), лиманів (Дністровський, Тилігульський, Хаджибейський), а також на узбережжі та в морській шельфовій зоні розташовані цінні природні комплекси, водно-болотні угіддя та екосистеми [29], які формують значний біосферний потенціал регіону та мають національне й міжнародне визнання.

Найбільш цінні території, необхідні для збереження екологічної рівноваги в регіоні, входять до складу природо-заповідного фонду Одеської області, який станом на січень 2023 року мав 109 об'єктів місцевого значення площею 48 305,5792 га, а також 19 загальнодержавного значення, що займає площу 127 170,7567 га. Всього – 128 об'єктів місцевого та загальнодержавного значення з площею 175 476,3359 га). У структурі природно-заповідного фонду знаходяться: 1 біосферний заповідник, 3 національних природних парки, 2 регіональних ландшафтних парки, 42 заказників (загально-зоологічні, ландшафтні орнітологічні, ботанічні), 49 пам'яток природи, 4 заповідних урочища та 25 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, а також ботанічний сад й зоологічний парк [30].

На основні інформації Департаменту екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації можна спостерігати таку динаміку кількості природоохоронних територій Одеської області на період 2018-2023 років (див.рис.1.3).

Рис. 1.3. Кількість об'єктів ПЗФ Одеської області

Джерело: [30]

Однією з найважливіших та найвідоміших природоохоронних територій Одеської області є Дунайський біосферний заповідник (площа – 50252,9 га), що розташовується саме навколо дельти річки Дунай – другої за довжиною річки та наймолодшого суходолу в Європі (2961 км) [31]. Тут панує унікальний клімат: чиста вода, оточена вербою та очеретом. Особливістю заповідника стали 17 островків, які є природним середовищем для різноманітних тварин та рослин. Прогулюючись піщаним пляжем Дунайського біосферного заповідника можна насолодитися красою дельфінів, побачити буйволів, диких коней, неймовірних рожевих пеліканів, лісового кота, єнотоподібного собаку, коровайку. Тут мешкають 302 видів птахів – це понад 70% , яких можна побачити у нашій країні. В цілому, заповідник охороняє 138 рідкісних тварин та 26 видів рослин, що занесені у Червону книгу України [31, 32].

Неподалік від заповідника розташоване місто Вилкове, частина якого побудована на воді. Замість традиційних вулиць тут пролягають канали, а головним засобом транспорту є човни. Місто також славиться місцевим краєзнавчим музеєм та можливістю спробувати страви місцевої кухні. Візит-центр заповідника розташований саме в центральній частині міста, де наявні інформаційні, еколого-освітні та краєзнавчі експозиції. Щороку його відвідувало понад 3000 туристів [33].

Відвідувачам заповідника пропонують декілька постійних екскурсійних маршрутів: «Нульовий кілометр», «Шлях до птахів», «Лісове озеро» [33]. Також тут можна влаштувати кемпінг, покататися на велосипедах, сплавлятися по річці, зробити фотоподорож (спостереження за дикою природою, птахами), вирушити в етно-подорож, відвідати культурні заходи – усі ці заняття з поєднанням унікального природного середовища сприяють поліпшенню емоційного та фізичного стану людей, а також є пріоритетними для розвитку рекреаційного туризму. До Дунайського біосферного заповідника з Одеси можна добратися автобусом, потягом або ж автомобілем. Однак через військові дії дельта Дунаю наразі закрыта для туризму [31].

Унікальним місцем Одеської області також вважається Національний природний парк «Тузлівські лимани», який був створений у 2010 році з метою збереження цінних природних та історико-культурних комплексів Північного Причорномор'я [34]. Площа парку становить 278,65 км. Цей регіон відомий своїм нескінченним піщаним пляжем з білим піском (44 км), м'яким та теплим морем, а також 13-ма лікувальними лиманами, що простягнулись вдовж узбережжя Чорного моря між Дунаєм та Дністром [35].

Територією «Тузлівських лиманів» пролягає один з найбільших міграційних маршрутів птахів, тому восени та навесні тут зупиняються мільйони птахів для перепочинку. Останні роки сюди прилітають рідкісні рожевокрилі фламінго. Загалом, у парку мешкають понад 40 видів рідкісних видів птахів, що занесені до міжнародної та української Червоної книги. Також на території парку можна побачити 262 видів птахів (галагаз, пелікан рожевий, чепура велика, косар, крячок рябодзьобий), 37 видів ссавців (сліпак, звичайний шакал, козуля, дикий кабан), близько 60 видів риб. У 2023 році в межах природного парку було зафіксовано й більш ніж 350 видів метеликів-лускокрилих [34].

Місцевість Національного природного парку «Тузлівські лимани» характеризується різноманітними заплавленими ландшафтами, де аромат моря переплітається з ароматом лісу, засадженого у 50-х роках минулого століття.

Флора парку представлена степом, червоним солонцем, зеленими очеретами, скумпією звичайною, півниками, ковилою, шафраном сітчастим, лісовою орхідеєю та іншими рослинами.

Це чудове місце для відпочинку, прогулянок, походів, кемпінгу, мандрів на велосипеді, сплавів, плавання. Одне з популярних рекреаційних видів занять на території парку – спостереження за птахами та дикою природою. Під час відпочинку на морському узбережжі часто можна побачити дельфінів, а у серпні – унікальний зорепад. «Тузлівськими лиманами» пролягає 6 туристичних маршрутів, протяжність яких складає 100 км («Від «0 км» до Сільпрому», «Від фазана до пелікана», «Тузлівська Амазонія») [35].

Парк створює усі умови для ефективної організації рекреаційного туризму з додержанням режиму охорони природних комплексів та об'єктів. Він забезпечує організацію туристичної інфраструктури, екологічних стежок, екскурсійних маршрутів, рекреаційних зон із сприятливими умовами для відпочинку населення та туристів.

Добратися до Національного природного парку «Тузлівські лимани» можна потягом, автобусом, автомобілем (з Одеси – 185 км, 3 год 30 хв). Для тих, хто планує залишатися з ночівлею, на території парку та у курортному селищі «Лебедівка» розташовані різні бази для відпочинку [35].

Наразі парк входить до зони контрольованого прикордонного району та тимчасово закрит. У 2022 році, через російське вторгнення, він сильно постраждав від ворожих обстрілів та пожеж. Тут можна побачити велику кількість уламків від ракет, залишається небезпека мінування, страждають ссавці та птахи. На прибережну зону парку, з початком російського вторгнення в Україну, виносить велику кількість мертвих дельфінів. Керівник науково-дослідницького відділу парку припускає, що російські дії вбили вже понад 50 тисяч дельфінів. Негативно впливають на морських мешканців й розливи нафти, за даними Міндовкілля протягом року війни до водного середовища потрапило 11 тисяч тонн нафтопродуктів [21, 34].

1 січня 2022 року в Одеській області був створений й Національний природний парк «Куяльницький» [36] з метою збереження, відтворення та ефективного використання природних комплексів басейну Куяльницького лиману, що мають особливу оздоровчу, освітню, природоохоронну, естетичну цінність. Природна зона розташована на північно-західному узбережжі Чорного моря лише за 13 кілометрів від центру Одеси, тому сюди можна легко добратися на автомобілі або ж автобусом від залізничного вокзалу [37].

Національний природний парк «Куяльницький» має велику історично-культурну цінність, адже перші поселення в районі лиману датуються початком першого тисячоліття до н.е., в околицях було знайдено скіфські кургани та залишки грецького поселення (III-IV століття до н.е.).

На території лиману проживають різноманітні цікаві тварини та рідкісні рослини. Внаслідок сезонного цвітіння водоростей «*Dunaliella salina*», колір води в лимані змінюється з блакитно-зеленого до яскраво рожевого [37]. Також саме поблизу Куяльницького лиману розташована найнижча точка України – 5 метрів нижче рівня моря.

Куяльницький лиман є унікальним родовищем мулових грязей та ропи, що використовують при лікуванні багатьох захворювань у дорослих та дітей (захворювання опорно-рухового апарату, нервової системи, органів травлення). Цілющі властивості лиману фахівці порівнюють навіть з Мертвим морем. Соль з лиману добували та возили до Європи ще в XVI столітті, загалом роботи місцевих солепромислів тривали аж до 1931 року [38]. Лиман є одним із найдавніших в Україні грязьових курортів. Санаторій імені Пирогова, відомий як «Куяльник», був заснований ще в 1830-х роках завдяки зусиллям лікаря та науковця Ераста Андрієвського.

Це місце зачаровує своїми неймовірними видами та привертає увагу багатьох туристів задля відпочинку та оздоровлення. Неповторність «Куяльницького» природного парку полягає у поєднанні степу, моря та насиченого сіллю повітря, що покращує стан організму людини, навіть без особливих процедур. Природно-санаторний комплекс дає змогу побути

наодинці з природою, походити пішохідними маршрутами, морально відпочити, оздоровитися. Також на території національного парку можна буде спостерігати за птахами, проводити велотури, займатися хайкінгом, відвідувати екологічні фестивалі, сплавитися на байдарках.

Наразі Національний природний парк «Куяльницький» потребує свідомого та освіченого очільника, що зможе зберегти природне середовище лиману, а також сприятиме більшого розвитку туризму та рекреації для усіх охочих [39]. В умовах війни це місце набуває особливої цінності й через потенціал для реабілітації поранених.

Ще однією з відомих природоохоронних територій Одеської області вважається Нижньодністровський національний природний парк, що розташований в пониззі річки Дністер та заснований у 2008 році. Він входить в десятку найкращих Національних природних парків України. Загальна площа парку становить 21311,1 га, до його складу входять такі об'єкти ПЗФ України: «Дністровські плавні» (заповідне урочище), «Лиманський» (ландшафтний заказник місцевого значення) та Карагольська затока [40].

Однією з найбільших цінностей парку є водні угіддя, адже Нижньодністровський національний природний парк розташований у межах водно-болотних угідь міжнародного значення: «Північна частина Дністровського лиману» та «Межиріччя Дністра-Турунчука». Заплавні озера, лимани, розвинена мережа природних та штучних водойм, очерети, луки й ліси стали місцем мешкання для 250 видів птахів (коровайки, пелікани, великі та малі баклани, рожеві пелікани), 32 види ссавців (лісовий кіт, європейська норка), 67 видів риб (найбільш пійманий сом – 90 кг), 700 видів рослин (латаття біле, півники болотні, мускарі, водяний горіх, глечики жовті). Також під час міграцій на лимані можна побачити 14 тисяч птахів [40].

Парком проходить 4 екологічні маршрути: «Царство птахів», «Дністровська Амазонія» (проходить через заплавний ліс), «Старий Турунчук» (включає еко-стежку «Острів Гонтаренко»), «Блискучий Ібіс» (маршрут Маяки – Паланка) [41]. Також тут можна вирушити у похід, велоподорож, сплавитися

на байдарках, скористатися кемпінгом, займатися риболовлю, милуватися природою.

Однак водні маршрути парку пролягають неподалік кордону з Республікою Молдова, тому станом на червень 2023 року їх відвідати не можливо. Наразі у парку доступні тільки дві еко-стежки для самостійної прогулянки або з екскурсією: «Шепіт заплав» та «Дністровія».

Підводячи підсумки першого розділу роботи, можна зазначити, що рекреаційний туризм є ключовою формою відпочинку, спрямованою на відновлення та покращення фізичного й психічного стану людей. Він сприяє розвитку туристичної галузі та місцевої інфраструктури, а також відновленню природи й підтримці екологічної стійкості.

Природоохоронні території відіграють важливу роль у збереженні природного середовища та екологічного балансу. Україна дуже багата на природні ресурси та має розвинену мережу природно-заповідного фонду. Розвиток рекреаційного туризму на таких територіях допомагає підвищити екологічну свідомість у людей та дозволяє поєднувати відпочинок із взаємодією з навколишнім середовищем. Також це стимулює розвиток туристичної інфраструктури, надає можливість залучати кошти на утримання природних резерватів.

Одеська область, володіючи унікальним природним потенціалом, є однією з перспективних областей України для розвитку рекреаційного туризму на природоохоронних територіях. З 2018-2023 рік вона мала тенденцію збільшення природно-заповідного фонду. Національні природні парки, заповідники та інші природоохоронні території Одеської області зазвичай забезпечують організацію туристичної інфраструктури, екологічних стежок, екскурсійних маршрутів, рекреаційних зон із сприятливими умовами для відпочинку та розваг.

Важливо забезпечувати збалансований підхід до рекреаційного туризму, щоб уникнути негативного впливу на довкілля. Види рекреаційних занять в

конкретному природоохоронному регіоні можуть обмежуватися, та варто дотримуватися встановлених правил.

Організація рекреаційного туризму вимагає глибокого розуміння природних процесів, виваженості у плануванні та постійної уваги до питань екологічної стійкості. Однак, наразі організація туризму на природоохоронних територіях обмежується військовими діями, що призвели до погіршення стану, руйнуванню природного середовища та ресурсів. Деякі території тимчасово закриті для відвідування. Важливо, щоб план відновлення України включав заходи з відновлення та збереження екосистем.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО АГЕНТСТВА «TPG AGENCY»

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика туристичного агентства «TPG Agency»

«Travel Professional Group» – це один з найбільших туроператорів України, який працює на туристичному ринку з 1994 року. Головною метою «TPG» є гарантування усім туристам права на комфортний, цікавий та бюджетний відпочинок. Компанія спеціалізується на професійному плануванні та організації

турів, враховуючи усі вимоги та побажання клієнтів. «TPG» є учасником найбільшої туристичної спільноти – Всесвітньої туристичної організації (UNWTO). З 2010 року компанія акредитована у Міжнародній Асоціації Повітряного Транспорту (IATA). «TPG» співпрацює з туроператорами понад 40 країн та 65 вітчизняними й закордонними авіакомпаніями.

В асортименті продажів «Travel Professional Group» присутні тури до більш ніж 150 країн світу. «TPG» спеціалізується на індивідуальних, екскурсійних, групових турах, а також відпочинку та екскурсійних програмах по Україні. Компанія пропонує робочі та туристичні поїздки, виїзні семінари,

тренінги, конференції, тематичні заходи, послуги VIP-класу, послуги авіаперевезень, бронювання номерів, страхування. Особливим попитом користуються й гарячі тури.

У 2011 році під гарантіями компанії «Travel Professional Group» на основі франчайзингу була створена мережа туристичних агентств «TPG Agency». Сьогодні до складу мережі входять понад сотні офісів по всій Україні. Компанія представлена у таких великих українських містах: Києві, Дніпрі, Львові, Харкові, Одесі, Запоріжжі. У 2017 році «TPG» розширили свою мережу до 40 міст України [42]. Також «TPG» має офіси в Грузії, Польщі, Греції, Казахстані, Таїланді, Туреччині, Кіпрі. Головний офіс «Travel Professional Group» розташовується у Києві на вул. Велика Васильківська, 34. Компанія має власний сайт www.tpg.ua. та сторінки у соціальних мережах, де можна ознайомитися з актуальною інформацією.

У межах франчайзингової діяльності «TPG» активно сприяє розвитку своєї мережі, надаючи велику рекламну підтримку. Компанія регулярно випускає туристичний журнал «Travel Professional Magazine», що є ключовим ресурсом для популяризації високоякісного та професійного туризму. Крім того, вона публікує каталоги на літній та зимовий сезони, проводить рекламні кампанії в різних регіонах України, організовує промо-акції для підтримки продажів. «TPG» відзначається як засновник престижної премії «Travel Professional Awards» – «туристичного Оскара» в Україні. Ця нагорода вручається найкращим туристичним агентствам в кінці кожного сезону, підкреслюючи їх високий стандарт та внесок у галузь. Також «TPG» має власну онлайн-школу під назвою «Travel Champion», де можна пройти спеціалізований курс навчання та підвищення кваліфікації.

Офіційний сайт компанії забезпечує мережу агентств інформаційною підтримкою через дві схеми: B2B – спрямована на зручне надання послуг та успішну роботу партнерів; B2C – пряма взаємодія між компанією та туристом, при якій послуги надаються без посередньої участі оператора. Для поліпшення обслуговування та забезпечення більш ефективної роботи агентства діє CRM-

система, яка допомагає підтримувати взаємодію з клієнтами, вести їх бази даних відстежувати запитання й бронювання.

Найактуальніші пропозиції від туроператора «TPG» франчайзі отримують на корпоративну електронну пошту. Також їм надається підвищена комісійна винагорода, доступ до бренд бука, схеми оформлення офісу та виготовлення рекламної продукції, консультації для підтримки розвитку мережі, участь у тренінгах та семінарах. У свою чергу, франчайзер встановлює конкретні вимоги для тих, хто бажає стати частиною мережі «TPG Agency». До таких вимог відносяться: дотримання високих стандартів обслуговування; вміння керувати командою; наявність 1-2 менеджерів с досвідом роботи у сфері туризму (або проходження навчання); наявність техніки та рекламної продукції; оформлення офісу та фасаду у фірмовому стилі «TPG Agency»; найкраще розташування офісу в центрі міста на першому поверсі; приміщення загальною площею від 20 м²; наявність паркування; можливість розміщення вивіски.

Наша випускна робота написана на базі фактичних даних про діяльність представництва мережі «TPG» у м. Одесі. Юридична та фактична адреса: м. Одеса, вул. Гімназична, 18. Телефони: +38 (068)3517617, +38 (050) 3517617. Факс відсутній. E-mail:all-marine2@ukr/net. Графік роботи: з понеділка по п'ятницю з 10:00 до 19:00.

Офіційний логотип «TPG Agency» наведено на рис. 2.1

Рис. 2.1. Логотип «TPG Agency»

Джерело: [42]

До основних напрямків діяльності даного турагентства відносяться:

- організація групових та індивідуальних турів (150 країн світу);
- різноманітні подієві тури (наприклад, святкові тури, подорожі на фестивалі та турніри);
- відпочинок та екскурсійні програми по Україні;
- надання послуг з продажу, бронювання та доставки авіаквитків (для міжнародних та внутрішніх рейсів), а також реалізація квитків на чартерні рейси.

Для ефективного втілення своєї мети «TPG Agency» застосовує наступні стратегії створення інтегрованої системи управління:

- чесна та прозора діяльність компанії;
- розвиток та покращення рівня обслуговування клієнтів;
- задоволення вимог споживачів через оптимальне використання виробничих ресурсів;
- впровадження новаторських рішень.

Важливе місце в ефективності функціонування туристичного підприємства посідає його організаційна структура, яка визначає оптимальний розподіл праці, права та обов'язки різних посад, установлює порядок та форму взаємодії між співробітниками [43, с. 231]. Оскільки туристичні агентства зазвичай є невеликим підприємствами та мають обмежену кількість працівників, для них найбільш вигідно використовувати лінійну структуру управління. При такій організаційній структурі кожен працівник підпорядковується тільки одному керівнику, тобто усі рішення передаються по ланцюжку «зверху – вниз» [44, с. 325]. Вона будується за принципом чіткого розподілу обов'язків та максимальної концентрації працівників на виконанні прямих посадових завдань.

Організаційна структура туристичного агентства «TPG Agency» у м. Одесі наведена на рис. 2.2:

Рис. 2.2 Організаційна структура ТА «TPG Agency»

Джерело: складено автором

Директор та власник підприємства (Цеков О.А.) відповідає за загальне керівництво, розробку стратегії досягнення продажів, фінансовий добробут компанії та оперативне управління співробітниками. Також з ним узгоджуються та приймаються всі рішення. У свою чергу, менеджери з туризму вивчають запити клієнтів та допомагають обрати їм необхідний тур або послугу; надають інформацію про місце відпочинку та митні правила; бронюють готелі; організовують транспорт; укладають договори про реалізацію туристичного продукту; вирішують питання щодо віз, страхування та інших аспектів подорожей; надають інформаційну підтримку клієнтам; готують звіти щодо виконаної роботи та забезпечують їх представлення директору.

Серед переваг лінійної структури управління «TPG Agency» можна виокремити наступні аспекти:

- проста будова та чітка ієрархія (надання чітких обов'язків кожному працівнику);
- ефективне прийняття рішень;
- оптимізація робочих процесів;
- легкість контролю виконання розпоряджень;
- узгодженість дій колективу.

До недоліків варто віднести:

- високі очікування від керівника, що може обмежити його здатність ефективно управляти підприємством;
- низька гнучкість у вирішенні нестандартних ситуацій та адаптації до змін;
- обмежена ініціатива працівників.

Таким чином, лінійна структура управління туристичним агентством

може забезпечувати чіткість в розподілі завдань, але водночас може обмежувати гнучкість та швидкість реагування на зміни в туристичній сфері.

При пошуку нових менеджерів з туризму «TPG Agency» зазвичай розміщує оголошення на своїх соціальних сторінках та на сайтах з пошуку роботи. Усі претенденти мають надіслати резюме та згодом пройти співбесіду. Перевага надається тим, хто відповідає вимогам наведених у табл. 2.1. Затвердження на посаду приймається директором агентства. Прийняті співробітники проходять двотижневий оплачуваний випробувальний період.

Також агентствам мережі «TPG» компанія надає можливість безкоштовно пройти школу професійного навчання, до програми якої входить:

- знайомство з відділом франчайзингу «TPG»;
- вивчення головних туристичних понять та напрямків;
- лекції про технології продажів, правила ведення діалогу з клієнтами, прийоми маркетингу;
- навчання підбору та бронювання турів, складання договору з туристом.

Таблиця 2.1

Вимоги до претендентів на посаду менеджера з туризму «TPG Agency»

Досвід роботи	Від 1 року або проходження навчання в «TPG Agency»
Освіта	Вища освіта, обов'язково за спеціальністю (зазвичай економічна)
Іноземні мови	Англійська мова – обов'язково

Завершення табл. 2.1

Володіння ПК	Впевнений користувач; володіння навичками роботи Word, Excel, PowerPoint
Особисті вимоги	Комунікабельність, стресостійкість, вміння вести діалог з клієнтами, бажання

	отримувати нові знання
--	------------------------

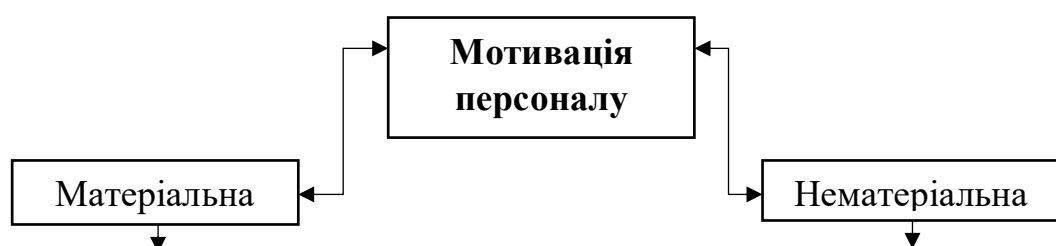
Джерело: Складено автором

Важливе місце в організації роботи «TPG Agency» займає мотивація персоналу, яка підвищує зацікавленість та продуктивність праці, сприяє збереженню кваліфікованих співробітників та створює ефективне робоче середовище. Агентство здійснює мотивацію персоналу двома методами: матеріальними та нематеріальними. Основною вважається мотивація матеріального характеру, до якої відноситься: заробітна плата, бонуси (наприклад, за визнання кращого працівника місяця або високу якість обслуговування), збільшення винагороди за продаж турів.

Цікавим елементом системи мотивації «TPG Agency» є впровадження концепції рекламних турів, які можуть бути повністю профінансовані власником або оплачені за собівартістю менеджером. Головною метою учасників такого туру є отримання максимальної кількості інформації про організацію відпочинку в різних готелях та їхню інфраструктуру. Це дозволяє менеджерам надійніше консультувати своїх потенційних клієнтів; підбирати індивідуальні пропозиції, підкреслюючи особливості та переваги кожного пропонованого маршруту; ділитися власними враженнями та порадами.

Також «TPG Agency» використовує такі нематеріальні стимули: надання можливостей для навчання, участі в семінарах та тренінгах; створення зручного та сприятливого внутріфірмового середовища; забезпечення можливості дистанційної роботи; оголошення подяки та присудження нагород за високі результати праці; організація корпоративних заходів; надання можливостей для зростання у професійному плані.

Мотиваційна система «TPG Agency» наведена на рис. 2.3.

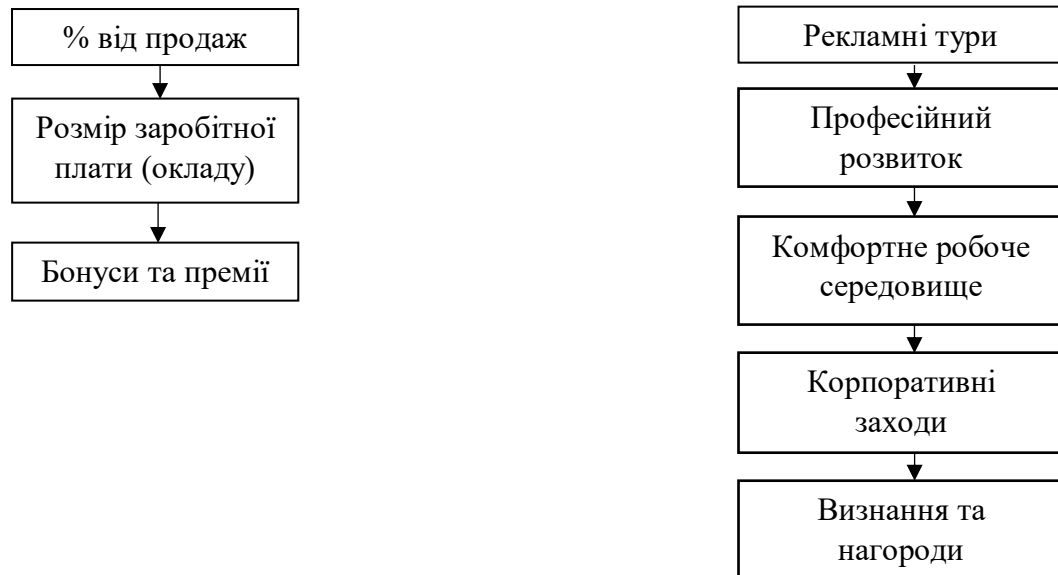

Рис. 2.3. Мотивація персоналу ТА «TPG Agency»

Джерело: Складено автором

2.2. Аналіз основної операційної діяльності та фінансових результатів туристичного агентства «TPG Agency»

Аналізоване ТА «TPG Agency» є власністю ФОП Цекова О. А. та складає єдину річну галузеву форму статистичної звітності – Звіт про туристичну діяльність за формою № 1-туризм. Усі показники даного розділу будуть розраховані саме на основі цього документу.

З початком світової пандемії COVID-19 через закриття міжнародних кордонів, а у подальшому з початком збройної агресії проти України турагентство «TPG Agency» тимчасово обмежило свою діяльність, тому у розрахунках використовувалися дані за 2017-2019 роки. Проаналізуємо продані туристичні продукти «TPG Agency» (див. табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Аналіз кількості та вартості проданих туристичних продуктів
«TPG Agency» за період 2018-2019 рр.

Назви показників	Кількість реалізованих турів, одиниць			Вартість реалізованих турів, тис. грн.			Кількість туроднів за реалізованими турами		
	2018	2019	відхилення	2018	2019	відхилення	2018	2019	відхилення
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Реалізовано турів – усього	150	193	43	2090,15	3135,5	1045,35	1457	2340	883
у тому числі іншим організаціям	-	-	-	-	-	-	-	-	-
безпосередньо населенню	150	193	43	2090,15	3135,5	1045,35	1457	2340	883
з них:									
- громадянам України для подорожей в межах України	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- громадянам України для подорожей за кордон	150	193	43	2090,15	3135,5	1045,35	1457	2340	883
- іноземцям для подорожей в межах України	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Кількість реалізованих екскурсій	-	-	-	X	X	X	X	X	X

Джерело: Складено автором на підставі даних звітів за Формою № 1-туризм «Звіт про туристичну діяльність» за 2018-2019 рр.

Ознайомившись з даними табл. 2.2, можна зробити висновок, що у 2019 р. кількість реалізованих турів «TPG Agency» збільшилася на 43 одиниці порівняно з 2018 р., вартість реалізованих турів збільшилася на 1045,35 тис. грн., а кількість туроднів відповідно на 883 дні. Варто зазначити, що у 2018-2019 рр. агентство реалізовувало тури громадянам України тільки для подорожей за кордон, що свідчить про великий попит на виїзний туризм.

Надалі проаналізуємо основну операційну діяльність ТА «TPG Agency», пов'язану з виїзним туризмом за 2017-2019 рр., яка представлена у табл. 2.3

Таблиця 2.3

Розподіл виїзних туристів, обслугованих «TPG Agency»
за 2017-2019 рр., по країнах виїзду

№	Назва країни, до якої відправлялися вітчизняні туристи	Роки	Кількість туристів
1	2	3	4
1	Єгипет	2017	28
		2018	47
		2019	42
2	Туреччина	2017	42
		2018	40
		2019	50
3	Іспанія	2017	19
		2018	34
		2019	42
4	Чехія	2017	52
		2018	60
		2019	70
5	Угорщина	2017	38
		2018	34
		2019	60
6	ОАЕ	2017	2
		2018	8
		2019	12
7	Шрі-Ланка	2017	0
		2018	1
		2019	4
8	Греція	2017	15
		2018	14
		2019	20
9	Португалія	2017	0
		2018	0
		2019	2

Завершення табл. 2.3

10	Румунія	2017	28
		2018	32

		2019	44
11	Грузія	2017	3
		2018	6
		2019	6
		2017	21
12	Італія	2018	30
		2019	38
		2017	248
УСЬОГО:		2018	306
		2019	390

Джерело: Складено автором на підставі даних звітів за Формою № 1-туризм «Звіт про туристичну діяльність» за 2017-2019 рр.

Проаналізувавши дані таблиці 2.3, можна зробити висновок, що за 2017 рік загалом було відправлено 248 туристів, за 2018 рік – 306, а за 2019 рік – 390. З кожним роком спостерігалось збільшення попиту на подорожі за кордон, що свідчило про ефективну діяльність «TPG Agency».

Найбільший інтерес туристи мали до: Чехії, Угорщини, Румунії, Італії, Туреччини, Іспанії, Єгипту та Греції. Попит до Шрі-Ланки, ОАЕ, Португалії та Грузії був значно нижчим, через високі ціни на дані напрямки. Метою подорожей до розглянутих країн зазвичай є культурно-пізнавальний та рекреаційний туризм.

Надалі проаналізуємо динаміку кількості виїзних туристів, обслугованих «TPG Agency» за 2017-2019 рр.:

- у 2017 році агентство реалізувало тури для 248 туристів. Найбільшим попитом користувались такі напрямки: Чехія – 52 особи, що складає 21% від загальної кількості туристів, Туреччина – 42 особи (17%), Угорщина – 38 осіб (15%).

- у 2018 році «TPG Agency» реалізувало тури для 306 туристів. Найбільший попит мали такі країни: Чехія – 60 осіб (20%), Єгипет – 47 осіб (15%), Туреччина – 40 осіб (13%).

- у 2019 році агентством було обслуговано 390 осіб. Найбільшою популярністю користувалися такі країни: Чехія – 70 осіб (18%), Угорщина – 60 осіб (16%), Туреччина – 50 осіб (13%).

За проаналізованими даними можна спостерігати позитивну динаміку кількості обслугованих виїзних туристів у кожному році (див. рис. 2.5). У 2019 році у порівнянні з 2018 р. кількість туристів збільшилася на 84 особи, та на 142 особи в порівнянні з 2017 р. Це свідчить про зріст попиту на виїзні тури вітчизняними туристами та ефективну діяльність підприємства.

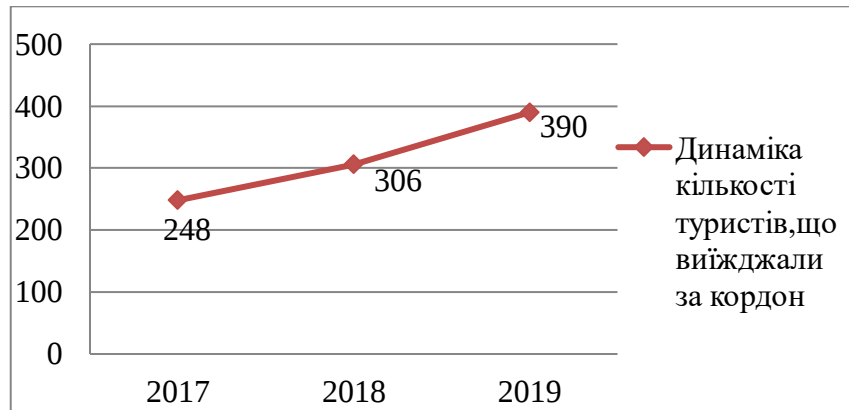

Рис. 2.5. Динаміка кількості виїзних туристів у 2017-2019 рр.

Джерело: Складено автором на підставі даних звітів за Формою № 1-туризм «Звіт про туристичну діяльність» за 2017-2019 рр.

Також розглянемо на рис. 2.4, на які країни припадала найбільша частка виїзних туристів у 2019 році:

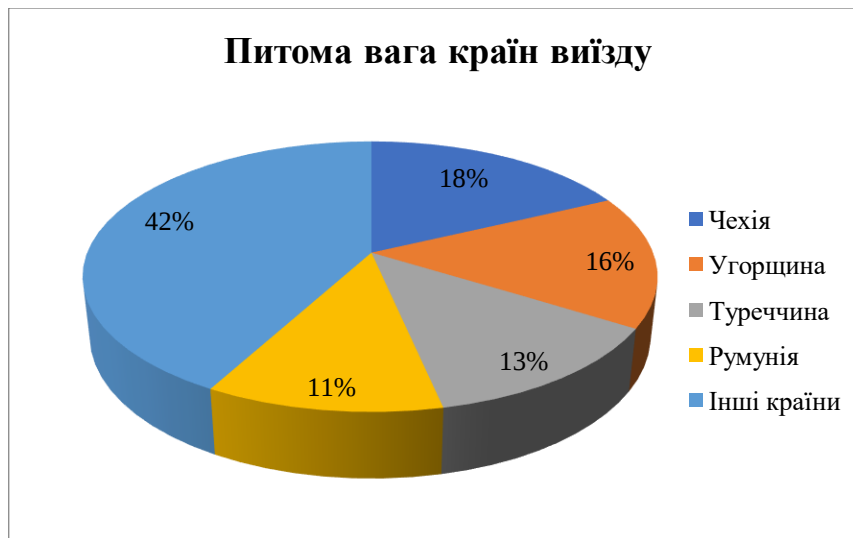

Рис. 2.4. Питома вага країн виїзду туристів у 2019 році

Джерело: Складено автором на підставі даних звітів за Формою № 1-туризм «Звіт про туристичну діяльність» за 2017-2019 рр.

Як вже було зазначено, переважна кількість обслуговуваних туристів обирали тури до країн Європи. Серед осередків рекреаційного туризму найбільшою популярністю користувалася Туреччина.

Проаналізуємо склад туристів, обслугованих «TPG Agency» за цілями відвідування за період 2017-2019 рр. (див. табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Розподіл туристів за цілями відвідування за 2017-2019 рр.

№	Цілі відвідування	Роки	Загальна кількість туристів	У т.ч. по видах туризму		
				в'їзний	виїзний	внутрішній
1	2	3	4	5	6	7
1	Службові, ділові, бізнес, навчання	2017	-	-	-	-
		2018	2	-	2	-
		2019	7	-	7	-
2	Дозвілля, відпочинок	2017	240	-	240	-
		2018	292	-	292	-
		2019	371	-	371	-
3	Лікування	2017	8	-	8	-
		2018	7	-	7	-
		2019	12	-	12	-
4	Спортивно-оздоровчий туризм	2017	-	-	-	-
		2018	5	-	5	-
		2019	-	-	-	-
5	Спеціалізований туризм	2017	-	-	-	-
		2018	-	-	-	-
		2019	-	-	-	-
6	Інші цілі відвідування	2017	-	-	-	-
		2018	-	-	-	-
		2019	-	-	-	-
УСЬОГО:		2017	248	-	248	-
		2018	306	-	306	-
		2019	390	-	390	-

Джерело: Складено автором на підставі даних звітів за Формою № 1-туризм «Звіт про туристичну діяльність» за 2017-2019 рр.

Згідно даних табл. 2.4 основною метою виїзних вітчизняних туристів за 2017-2019 рр. були дозвілля та відпочинок (96% від загальної кількості). Також за даний період туристичне агентство реалізовувало послуги з організації лікувального туризму. У 2018-2019 рр. був запит й на діловий туризм, і тільки у 2018 році – на спортивно-оздоровчий туризм.

За нашою думкою, після завершення війни та відновлення подорожей туристичному агентству варто звернути увагу на диференціацію видів туризму та збільшити їх кількість. Також «TPG Agency» за проаналізовані роки не проводило екскурсійну діяльність, тому компанії варто й спланувати співробітництво з різними екскурсійними організаціями.

Надалі проаналізуємо основні фінансово-економічні показники діяльності компанії «TPG Agency», для цього використаємо Форму № 1-туризм за 2017-2019 рр. (див. табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Основні економічні показники діяльності ТА «TPG Agency» за 2017-2019 рр.

№	Назва показників	Од. вим.	Роки	Значення показників
1	Дохід від надання туристичних послуг	тис. грн.	2017	1694,2
			2018	2090,15
			2019	3135,5
2	У тому числі від екскурсійної діяльності	тис. грн.	2017	-
			2018	-
			2019	-
3	Сума комісійних, агентських та інших винагород	тис. грн.	2017	169,4
			2018	209,0
			2019	313,5
4	Операційні витрати, пов'язані з наданням туристичних послуг	тис. грн.	2017	116,5
			2018	156,7
			2019	230,1
5	Обов'язкові платежі в бюджет та позабюджетні фонди	тис. грн.	2017	9,2
			2018	11,2
			2019	12,4

6	Середньооблікова кількість штатних працівників	осіб	2017	2
			2018	3
			2019	3
7	У тому числі, працівники, що мають вищу або середню спеціальну освіту в галузі туризму	осіб	2017	2
			2018	1
			2019	1

Завершення табл. 2.5

Джерело: Складено автором на підставі даних звітів за Формою № 1-туризм «Звіт про туристичну діяльність» за 2017-2019 рр.

За даними табл. 2.5 «TPG Agency» у 2017 р. реалізувало послуги на суму 1694,2 тис. грн., у 2018 р. – 2090,15 тис. грн., відповідно у 2019 р. – 3135,5 тис. грн. Дохід туристичного агентства склав у 2017 р. – 169,4 тис. грн., у 2018 р. – 209 тис. грн., у 2019 р. – 313,5 тис. грн. Операційні витрати: у 2017 р. – 116,5 тис. грн., у 2018 р. – 156,7 тис. грн., у 2019 р. – 230,1 тис. грн.

Балансовий прибуток «TPG Agency» у 2017 р. склав 52,9 тис. грн., у 2018 – 52,3 тис. грн., у 2019 – 83,4 тис. грн. Динаміка даного прибутку наведена на рис. 2.6. Фінансові результати діяльності агентства за аналізований період мали суттєве зростання у 2019 році завдяки збільшенню кількості обслугованих туристів.

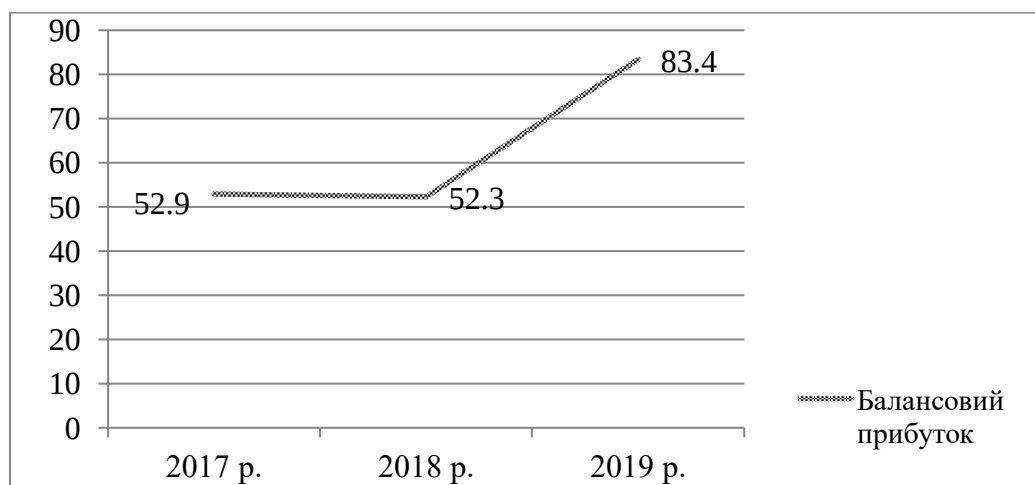

Рис. 2.6. Динаміка балансового прибутку «TPG Agency» за період 2017-2019 рр.

Джерело: Складено автором на підставі даних фінансової звітності «TPG Agency» за 2017-2019 рр.

Середньооблікова кількість штатних працівників туристичного агентства за аналізований період складала 2 працівника у 2017 році, а з 2018-2019 рр. чисельність збільшилась до 3 працівників.

Побудуємо табл. 2.6 для аналізу структури витрат «TPG Agency» за період 2017-2019 рр.

Таблиця 2.6

Структура витрат «TPG Agency» за 2017-2019 рр.

Елементи витрат	Значення по роках			Показник 2019 р. у % до 2017 р.
	2017	2018	2019	
Матеріальні витрати	0,5	0,7	0,9	128,57
Амортизація основних засобів	1,8	2,0	1,9	95
Заробітна плата	76,83	104,29	156,39	149,96
Єдиний соціальний внесок	21,67	29,41	44,11	149,98
Інші елементи витрат	15,7	20,3	26,8	132,02
Усього	116,5	156,7	230,1	146,84

джерело: Складено автором на підставі даних фінансової звітності «TPG Agency» за 2017-2019 рр.

Як свідчить табл. 2.6, витрати на заробітну плату за два роки зросли на 49,96%, що зумовлено появою у 2018 р. додаткової посади менеджера з туризму. Відрахування на соціальні заходи також зросли на 49,98%, дана частина витрат зростала пропорційно фонду заробітної плати. Амортизаційні витрати у 2019 р. склали 1,9 тис грн., що на 5% нижче ніж той самий показник у 2018 р, але у структурі витрат частка амортизації є незначною (див. рис. 2.7). Матеріальні витрати з кожним роком зростали, і у 2019 р. склали 0,9 тис. грн., що на 28,57% більше за 2018 рік. Інші елементи витрат у 2017 р. склали 15,7 тис. грн., у 2018 р. – 20,3 тис. грн., а у 2019 р. – 26,8 тис. грн., що на 32,02% більше від показника 2018 р.

Наведемо на рис. 2.7 співвідношення окремих складових витрат «TPG Agency» за 2019 рік.

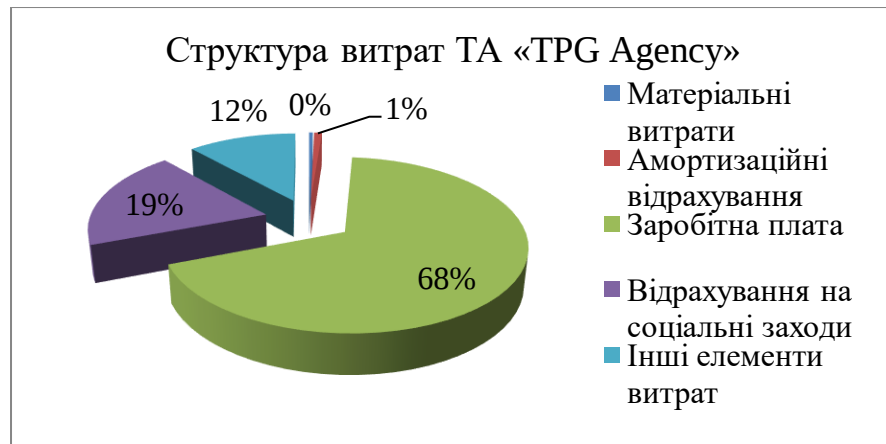

Рис. 2.7. Структура витрат ТА «TPG Agency» за 2019 р.

Джерело: Складено автором на підставі даних фінансової звітності «TPG Agency» за 2017-2019 рр.

Відповідно рис. 2.7, найбільша питома вага у структурі витрат належала витратам на заробітну плату – 68%. Інші елементи витрат (включаючи окремі комунальні послуги) складають 12%, а відрахування на соціальні заходи – 19%. Питома вага амортизаційних відрахувань склала лише 1%, а матеріальні витрати – 0,39%.

Для оцінки ефективності роботи туристичного агентства також важливо проаналізувати відносний рівень прибутку – показники рентабельності. Ці дані наведені у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Розрахунок показників рентабельності ТА «TPG-agency»

Роки	Показники для розрахунку рентабельності				Види рентабельності, %		
	Загальні витрати із надання послуг, тис. грн.	Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	Чистий прибуток, тис. грн.	Середньорічна вартість власного капіталу	Рентабельність виробничої діяльності	Рентабельність продажів	Рентабельність власного капіталу
2017	116,5	169,4	52,9	43,8	45,40	31,23	82,80
2018	156,7	209,0	52,3	45,4	33,38	25,02	86,80

2019	230,1	313,5	83,4	58,1	36,25	26,60	69,66
------	-------	-------	------	------	-------	-------	-------

Джерело: Складено автором на підставі даних фінансової звітності «TPG Agency» за 2017-2019 рр.

Рентабельність виробничої діяльності «TPG Agency» у 2019 році склала 36,25%; рентабельність продажів у 2019 році – 26,6%, а рентабельність власного капіталу у відповідному році – 69,66%. Тобто дані показники були додатними, але розмір їх був меншим за 2017 рік. Це свідчить, що підприємству варто зберігати позитивний фінансовий результат, але й збільшувати ефективність своєї діяльності.

Підводячи підсумки другого розділу роботи, можна зазначити, що мережа «TPG» має великий досвід роботи, її франчайзингові агентства популярні як в Україні, так і за кордоном. «TPG» надає велику інформаційну та рекламну підтримку задля ефективної діяльності своїх франчайзингових агентств. Також існують конкретні вимоги для тих, хто бажає стати частиною мережі «TPG Agency».

Охарактеризоване ТА «TPG Agency» в м. Одесі, що знаходиться у власності ФОП Цекова О.А, пропонує широкий спектр послуг та турів, створює сприятливі умови для праці, надає можливість вдосконалювати свої знання та навички.

«TPG Agency» має лінійну організаційну структуру: директор (власник) та його підлеглі менеджери з туризму, що забезпечує чіткість в розподілі завдань. Відповідальність за організацію роботи підприємства та прийняття рішень несе директор – Цеков О.А.

Аналіз основної операційної діяльності та фінансових результатів ТА «TPG Agency» показав, що у 2019 р. кількість реалізованих турів збільшилася на 43 од. у порівнянні з 2018 р. Агентство у 2017-2019 рр. реалізовувало тури вітчизняним туристам тільки для подорожей за кордон, що свідчить про великий попит на виїзний туризм. Найбільший інтерес був до таких країн: Чехія, Угорщина, Туреччина та Єгипет. Зазвичай туристи подорожували з ціллю відпочинку та дозвілля.

Завдяки збільшенню кількості обслугованих туристів фінансові результати діяльності агентства мали суттєве зростання у 2019 р. Балансовий прибуток «TPG Agency» у 2019 склав 83,4 тис. грн., коли у 2018 – 52,3 тис. грн. Це свідчить про ефективну діяльність підприємства.

Наразі діяльність ТА «TPG Agency» обмежує та ускладнює повномасштабне вторгнення до України. На нашу думку, після відновлення повноцінної можливості реалізації турів, агентству варто акцентувати увагу на аналізі туристичного попиту, розширити асортимент турів, додати до продуктової лінійки екскурсійні послуги та пропонувати цікаві тури Україною як іноземним так і вітчизняним туристам. Також важливо, щоб підприємство підвищувало ефективність своєї діяльності та продовжувало працювати без збитків.

РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА МОЖЛИВОСТЕЙ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА «TPG AGENCY» НА РИНКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ

3.1. Формування пропозицій із проектування нових рекреаційних турів для ТА «TPG Agency»

Проаналізувавши основну операційну діяльність та фінансові результати туристичного агентства «TPG Agency», ми дійшли висновку, що є необхідність у більш повному використанні можливостей підприємства задля підвищення ефективності його діяльності.

Пропонуємо розробити декілька рекреаційних турів, які будуть особливо затребувані після завершення бойових дій на території України. На нашу думку, споживачі наразі потребують і потребуватимуть відновлення фізичного та психічного здоров'я, на що спрямований саме рекреаційний туризм. Це надасть можливість «TPG Agency» продовжувати працювати без збитків, підвищити прибуток, а також привернути увагу нових клієнтів.

Наші пропозиції, щодо рекреаційних турів, передбачають маршрути по різних природоохоронних територіях України, що дозволить туристам поєднати відпочинок із взаємодією з навколишнім середовищем. Дані рекреаційні тури підійдуть для широкої цільової аудиторії туристів.

Впровадження розроблених турів до асортименту туристичних продуктів «TRG Agency», планується після повного відновлення діяльності підприємства та завершення повномасштабного вторгнення. Адже деякі території тимчасово закриті для відвідування, а також можливе подальше руйнування туристичної інфраструктури у зазначених локаціях. В першу чергу, слід забезпечити туристам безпечне пересування та відпочинок.

Пропонуємо програму трьох різних рекреаційних турів:

1. Рекреаційний тур «Чарівна Хмельниччина»

День 1.

05:00 – виїзд із Одеси на комфортабельному автобусі;

15:00 – прибуття до Каменець-Подільського, заселення в «Готель&СПА Тарас Бульба»/обід;

16:30 – екскурсія містом;

З 18:00 – вільний час/вечеря.

День 2.

З 07:00 – сніданок

08:00 – виїзд до Національного природного парку «Подільські Товтри», с. Бакота (входить до семи природних чудес України);

9:20 – прибуття до парку;

9:40 – початок екскурсії одним з туристичних маршрутів (мальовничі пагорби, ліси, унікальні рослини, печерний монастир, святі джерела);

13:30 – обід та відпочинок на рекреаційній ділянці (можливість покататися на теплоході, позасмагати на березі Дністра, спробувати пара- або дельтапланеризм);

18:00 – повернення на початок маршруту, виїзд до готелю;

19:20 – прибуття в готель, вільний час/вечеря.

День 3.

3 07:00 – сніданок

10:00 – виїзд з готелю;

20:00 – повернення в Одесу.

Схематично маршрут туру «Чарівна Хмельниччина» представлено на рис. 3.1.

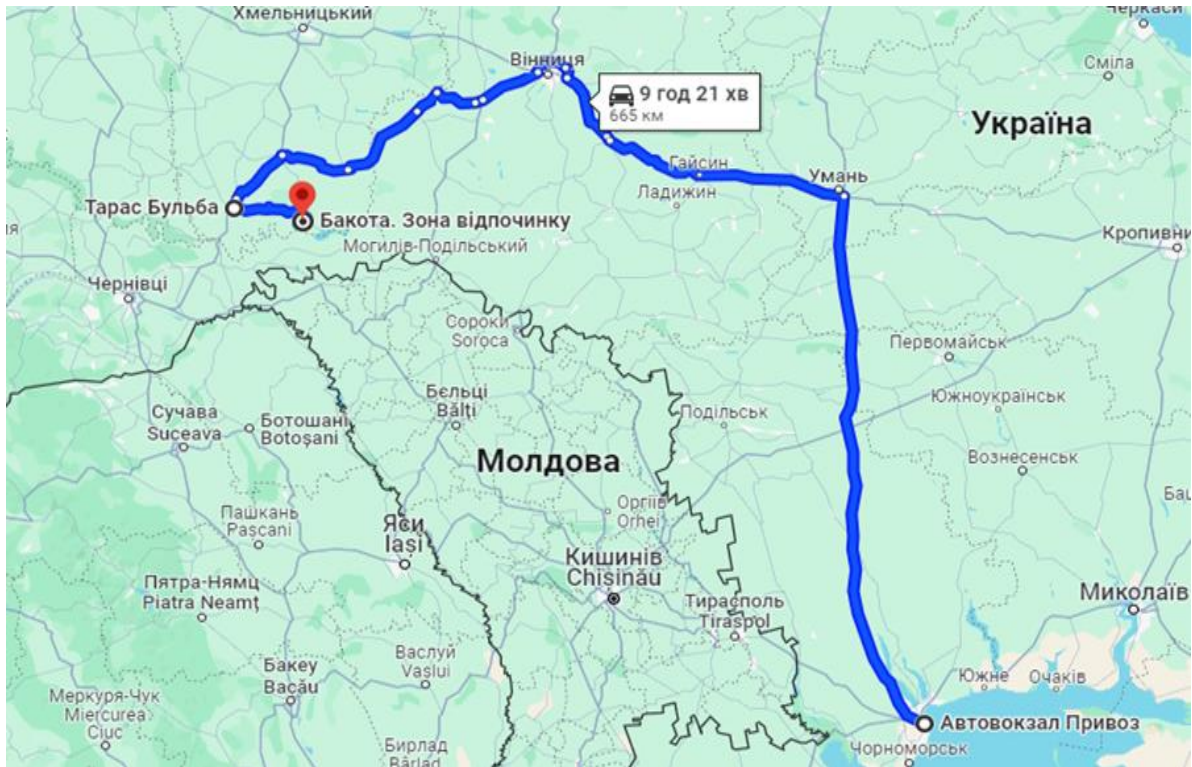

Рис. 3.1. Схема маршруту рекреаційного туру «Чарівна Хмельниччина»

Джерело: складено автором

Національний природний парк «Подільські Товтри» за площею (261 316 га, з них у власності парку перебуває 4536 га) є найбільшим парком України та одним з найбільших у Європі. Під його охороною перебуває 161 об'єкт природно-заповідного фонду [45]. Програма туру «Чарівна Хмельниччина» може змінюватися в залежності від сезону.

2. Рекреаційний тур «Бузький Гард»

День 1.

06:00 – виїзд із Одеси на комфортабельному автобусі;

09:30 – прибуття до Національного природного парку «Бузький Гард»;

10:00 – початок екскурсійного маршруту (Млин Скаржинського, Урочище Протич, Радонове озеро);

- 13:00 – організований обід на рекреаційній ділянці;
- 15:00 – завершення маршруту, вільний час (можливість сплавитися на байдарках, рафтинг);
- 18:00 – виїзд до готельно-ресторанного комплексу «Масток», с.Мигія;
- 18:30 – прибуття в готель, вільний час/вечеря.
- День 2.
- 3 08:00 – сніданок
- 12:00 – виїзд з готелю,
- 15:30 – повернення в Одесу.

Схематично маршрут рекреаційного туру представлено на рис. 3.2.

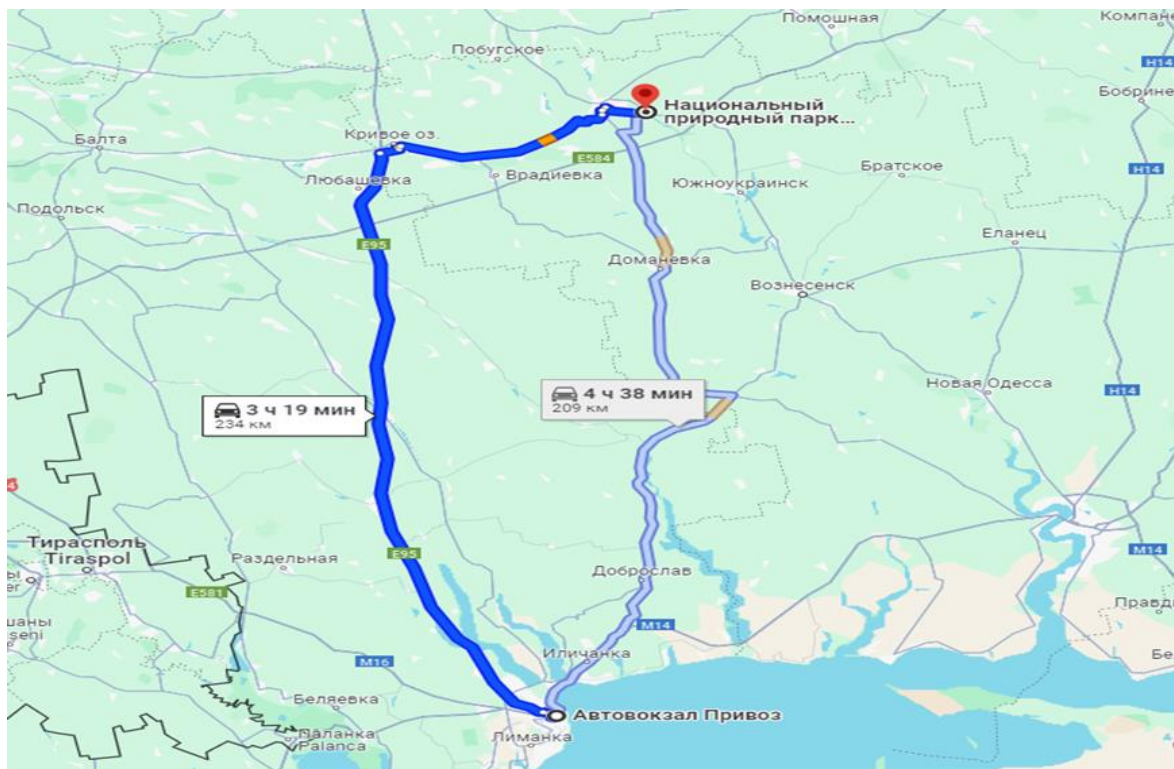

Рис. 3.2. Схема маршруту рекреаційного туру «Бузький Гард»

Джерело: складено автором

Національний природний парк «Бузький Гард» був створений на основі ландшафтного парку у 2009 р. в долині річки Південний Буг (площа – 6138,13 гектарів). Ця територія у 2008 р. була визнана одним із 7 природних чудес України [46]. «Бузький Гард» відзначається великою історико-культурною цінністю, неповторністю природи, багатством та різноманіттям рекреаційних ресурсів.

3. Рекреаційний тур «Королівські Бескиди»

День 1.

05:00 – виїзд із Одеси на комфортабельному автобусі;

16:00 – прибуття до Львову, заселення в готель «Coin Hotel»/обід;

18:00 – екскурсія «Вечірній Львів»;

20:00 – завершення екскурсії, вільний час/вечеря.

День 2.

З 08:00 – сніданок

10:00 – виїзд до Національного природного парку «Королівські Бескиди»;

12:30 – початок екскурсії туристичною стежкою «Шляхами князя Лева»;

16:00 – завершення маршруту;

16:30 – виїзд до кафе «Кварта»/обід;

19:30 – повернення в готель/вільний час/вечеря.

День 3.

07:00 – виїзд з готелю;

18:00 – повернення в Одесу.

Схематично маршрут рекреаційного туру представлено на рис. 3.3.

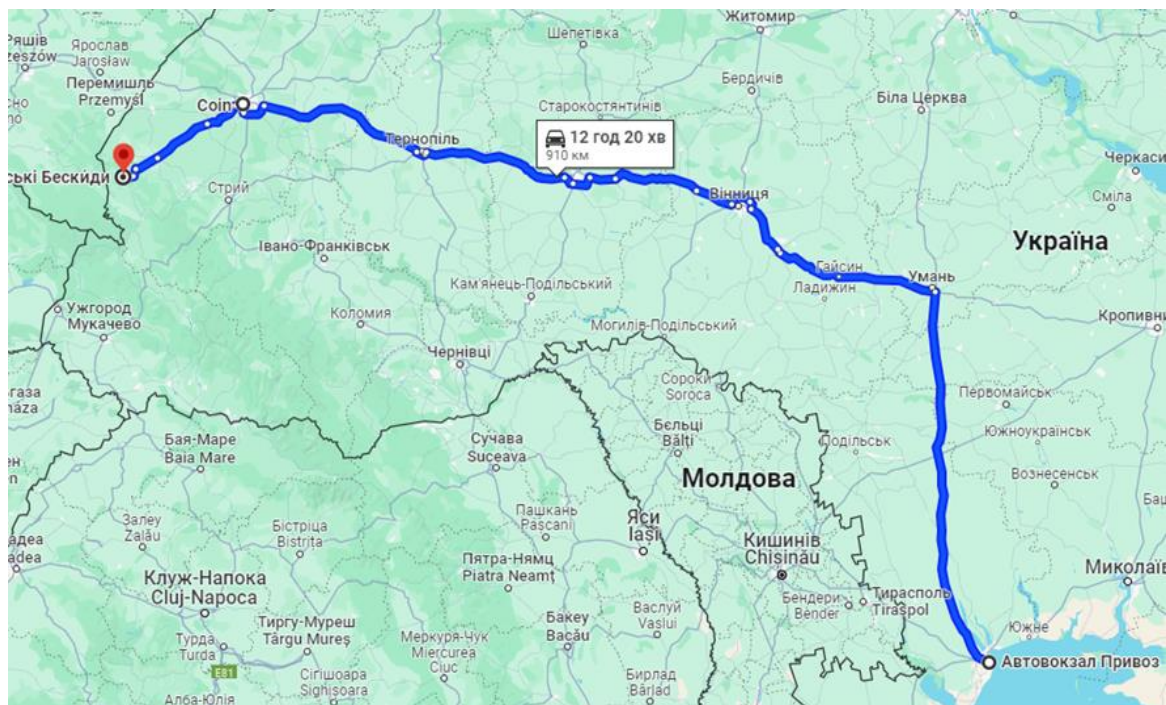

Рис. 3.3. Схема маршруту рекреаційного туру «Королівські Бескиди»

Джерело: складено автором

Національний природний парк «Королівські Бескиди» було створено у 2020 р., його площа становить 89,97 км². Територія «Королівських Бескид» охоплює широку смугу північно-східного передгір'я Українських Карпат. У парку росте 470 (з них 25-червонокнижні) видів рослин, 182 види грибів, а також проживає 12 видів птахів, 107 видів комах, 9 видів ссавців [47].

3.2. Обґрунтування рішення із проектування нових рекреаційних турів за допомогою методики CVP-аналізу

Для вивчення ринкових умов та зміцнення позицій у конкурентній боротьбі туристичних компаній, використовується аналіз фінансово-господарської діяльності, включаючи оцінку їх фінансового положення. Даний аналіз допомагає підприємству виявити існуючі проблеми, знайти нові напрямки підвищення ефективності праці, здійснити фінансове планування та зміцнити фінансове становище.

Одним з видів ефективного фінансового аналізу вважається аналіз беззбитковості, що також має назву CVP-аналіз. В його основі лежить взаємозв'язок витрат (costs), обсягу (volume) та прибутку (profit), що відображає, як впливають зміни ціни, обсягу виробництва та витрат на прибуток підприємства [48].

Головною метою CVP-аналізу є пошук точки беззбитковості, а також вирішення ключових запитань, які виникають у компанії на кожному етапі управління операційними витратами. Особливо корисно проводити даний аналіз на стадії підготовки та реалізації майбутньої продукції або послуг.

CVP-аналіз допомагає підприємству вирішити наступні проблеми [48]:

- виявити точку беззбитковості;
- визначити, яку кількість продукції (послуг) необхідно реалізувати, щоб подолати точку беззбитковості;
- визначити ціну на товари й послуги, що допоможуть підтримати необхідний попит та прибуток;

- сформувати план виробництва та випуску продукції;
- виявити найефективніші технології;
- сформувати оптимальні стратегії витрат.

Рівень беззбитковості являє собою таке становище компанії, за якого кількість продукції (послуг), що випускається нею, дає змогу покривати всі операційні витрати, включаючи амортизацію [49].

Для проведення CVP-аналізу варто розподілити витрати на дві категорії: змінні та постійні. До змінних витрат туристичної компанії можна віднести витрати на транспорт, розміщення та харчування туристів, проведення екскурсій, страхування, а також заробітна плата робітників. Ці витрати змінюються прямо пропорційно до обсягу реалізованих послуг. Задля збільшення прибутку, компанії варто зменшувати змінні витрати на кожну одиницю товару.

Постійні витрати необхідно розглядати виключно в короткостроковій перспективі (не більше року). До постійних витрат туристичної компанії належить орендна плата, заробітна плата (адміністративний персонал), амортизаційні відрахування, витрати на проведення маркетингової кампанії. При зміні обсягу виробництва, розмір постійних витрат не змінюється. Проте, коли розглядають дані витрати на кожну одиницю продукції, вони змінюються у зворотню пропорційній залежності від обсягу реалізації послуг.

Для представлених у попередньому підрозділі нових рекреаційних турів, ми хочемо запропонувати розрахунок суми постійних та змінних витрат, використовуючи саме CVP-аналіз. Отримані дані вказані у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Калькуляція постійних витрат для рекреаційних турів ТА «TPG Agency»

Найменування статей витрат	Витрати за рік, грн.
Постійні інвестиційні витрати: - Реклама	25435

Постійні експлуатаційні витрати в розрахунку на рік: - Оплата додаткових послуг телефонного зв'язку та Інтернет	4800
ВСЬОГО:	30235

Джерело: Складено автором

Для обґрунтування суми додаткових витрат на маркетинг, представимо розрахунки витрат на рекламу розроблених турів у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Розрахунок витрат на рекламу нових турів ТА «TPG Agency»

Види реклами	Тривалість проведення	Кількість (шт.)	Ціна, грн.	Переваги
1	2	3	4	5
Реклама в соціальних мережах	2 місяці	1 соц. мережа (Instagram)	9420	- спрямована на цільову аудиторію; - зручна статистика зацікавленої аудиторії; - взаємодія з аудиторією; - візуальний контент.
Ведення соціальних мереж та сайту	постійно	Instagram, Facebook	безкоштовно	-абсолютно безкоштовно; -широка аудиторія; -взаємодія з аудиторією; - візуальний контент; -прямий зв'язок.
Реклама на Радіо Люкс	15 днів	3 рази протягом дня	4995	- охоплює широку аудиторію.
Реклама в туристичному журналі	1 місяць	в кожному випуску	1600	-спрямована на аудиторію, яка цікавиться саме відпочинком та

				подорожами; -відносно недорога.
ВСЬОГО:			16015	

Джерело: Складено автором

За умови повторного застосування реклами в соціальних мережах протягом додаткових двох місяців перед сезоном впровадження турів, витрати на рекламні заходи за рік становитимуть:

$$16015 + 9420 = 25435 \text{ грн.}$$

Для розрахунку витрат на рекламу нових турів ТА «TPG Agency», використовувалися такі види просування: реклама в соціальних мережах, ведення соціальних мереж та сайту компанії, реклама на радіо та реклама в туристичному журналі. На нашу думку, за допомогою даних інструментів маркетингу, можна ефективно просувати на ринок запропоновані у попередньому підрозділі рекреаційні тури.

ТА «TPG Agency» має офіційний сайт, а також власні сторінки в Instagram та Facebook, де турагентство може розмістити інформацію з фотографіями про нові тури, спілкуватися з потенційними клієнтами через месенджери. Даний вид просування є безкоштовним, тому є можливість використовувати його цілорічно.

Завдяки запуску реклами націленої саме на потрібний сегмент аудиторії в соціальній мережі Instagram, можна отримати більше переглядів сторінки та публікацій з новими турами. Також Instagram має зручну статистику відстеження кількості потенційних туристів, що виявили зацікавленість у розміщеній інформації.

У свою чергу, реклама на радіо може охопити широку аудиторію та різні вікові категорії людей. Пропонуємо просувати тури через «Радіо Люкс FM», що є однією з найбільш популярних в Україні радіостанцій та має відносно помірні ціни у порівнянні з іншими відомими радіостанціями. Завдяки рекламі в туристичному журналі, що купують люди, які цікавляться саме відпочинком та

подорожами, можна також отримати нових клієнтів. Даний вид реклами, у порівнянні з іншими, вважається недорогим.

Надалі для кожного рекреаційного туру розрахуємо обсяг змінних витрат. Всі розроблені нами тури припускають використання орендованого автобусу «Mercedes Sunrider» (місткістю до 32 пасажирів) як засобу пересування по всьому маршруту. При розрахунках витрат будемо спиратися на мінімальний склад групи – 15 осіб.

Розглянемо калькуляцію витрат при даних обмеженнях для рекреаційного туру «Чарівна Хмельниччина» (див. табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Калькуляція витрат для рекреаційного туру «Чарівна Хмельниччина»
на 1 туриста

Найменування статей витрат	Ціна, грн.
Змінні витрати:	
- транспортне обслуговування	1800,00
- харчування	1350,00
- проживання	2400,00
- екскурсійне обслуговування	500,00
- страхування	100,50
Всього змінних витрат:	6150,5
Прибуток, за умови рентабельності діяльності на рівні 30%	1845,15
Роздрібна вартість	7995,65

Джерело: Складено автором

Спираючись на дані табл. 3.1., припустимо, що ми будемо враховувати третину постійних витрат до собівартості кожного з трьох запропонованих турів. Також встановимо обсяг послуг, що забезпечить беззбитковість «TRG Agency» при організації рекреаційного туру «Чарівна Хмельниччина».

Точку беззбитковості розрахуємо за формулою:

$$\text{ТБП} = \text{ПР} / (\text{Ц} - \text{ПЗ}), \quad (3.1)$$

де: ТБП – точка беззбитковості продукту, од .;

ПР – постійні витрати;

Ц – ціна реалізації одиниці продукції;

ПЗ – змінні витрати на одиницю продукції.

$$\text{ТБП} = 10078 / (7995,65 - 6150,5) = 5 \text{ турів.}$$

Тобто, ТА «TRG Agency» повинно реалізувати не менше 5 турів «Чарівна Хмельниччина». При більшому обсязі продажів підприємство буде отримувати прибуток, при нижчому – збиток.

Побудуємо графік беззбитковості (див. рис. 3.4).

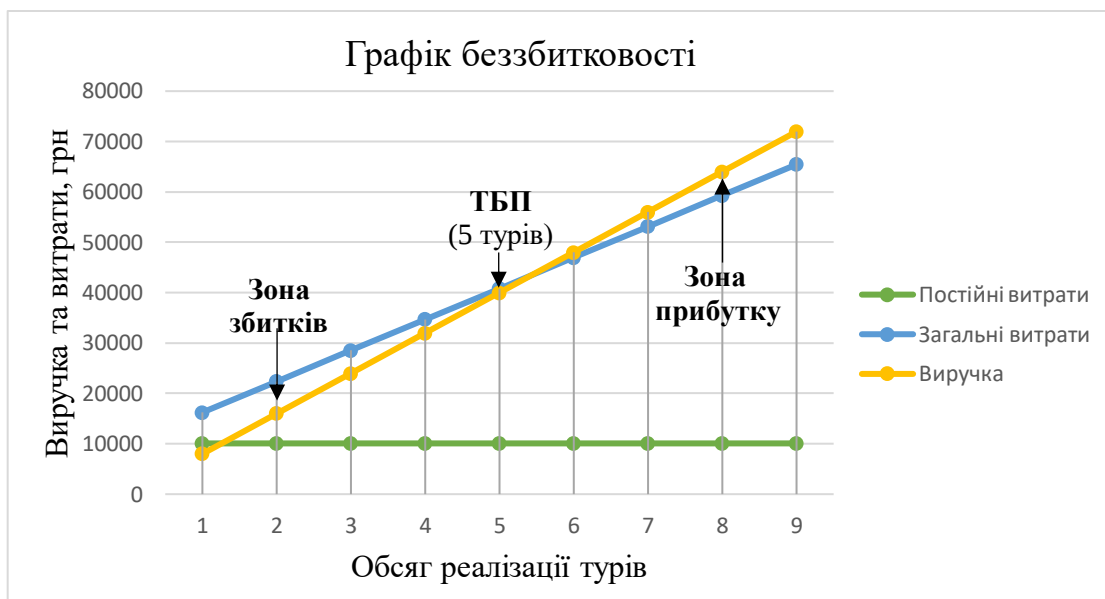

Рис. 3.4. Графік беззбитковості туру «Чарівна Хмельниччина»

Джерело: Складено автором

Розглянемо калькуляцію витрат наступного рекреаційного туру «Бузький Гард» (див. табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Калькуляція витрат для рекреаційного туру «Бузький Гард»
на 1 туриста

Найменування статей витрат	Ціна, грн.
Змінні витрати:	
- транспортне обслуговування	650,00
- харчування	750,00
- проживання	600,00

- екскурсійне обслуговування	140,00
- страхування	100,50
Всього змінних витрат:	2240,5
Прибуток, за умови рентабельності діяльності на рівні 30%	672,15
Роздрібна вартість	2912,65

Джерело: Складено автором

Встановимо точку беззбитковості для даного туру використовуючи формулу (3.1).

$$\text{ТБП} = 10078 / (2912,65 - 2240,5) = 15 \text{ турів.}$$

Таким чином, підприємство повинно організувати не менше 15 турів, щоб покрити усі витрати та з реалізацією наступних турів отримувати прибуток.

Побудуємо графік беззбитковості для рекреаційного туру «Бузький Гард», (див. рис. 3.5).

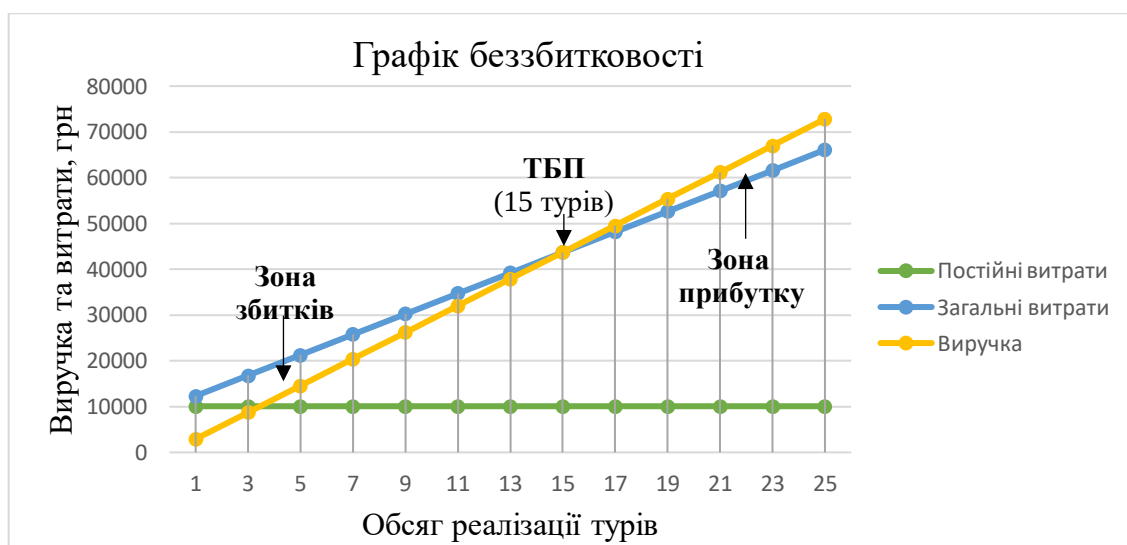

Рис. 3.5. Графік беззбитковості туру «Бузький Гард»

Джерело: Складено автором

Для останнього запропонованого рекреаційного туру «Королівські Бескиди» також складемо калькуляцію витрат (див. табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Калькуляція витрат для рекреаційного туру «Королівські Бескиди»
на 1 туриста

Найменування статей витрат	Ціна, грн.
----------------------------	------------

Змінні витрати:	
- транспортне обслуговування	2500,00
- харчування	1500,00
- проживання	2000,00
- екскурсійне обслуговування	200,00
- страхування	100,50
Всього змінних витрат:	6300,5
Прибуток, за умови рентабельності на рівні 30%	1890,15
Роздрібна вартість	8190,65

Джерело: Складено автором

Встановимо точку беззбитковості для даного туру використовуючи формулу (3.1), а також побудуємо графік беззбитковості (див. рис. 3.6).

$$\text{ТБП} = 10078 / (8190,65 - 6300,5) = 5 \text{ турів.}$$

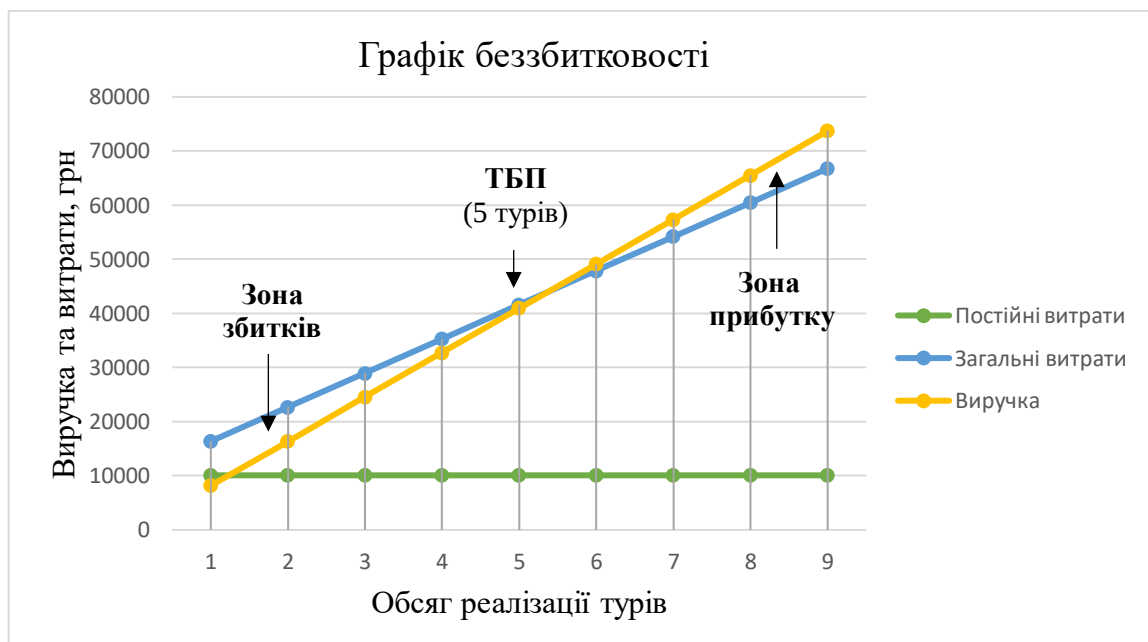

Рис. 3.6. Графік беззбитковості туру «Королівські Бескиди»

Джерело: Складено автором

Таким чином, «TRG Agency» має реалізувати не менше 5 турів «Королівські Бескиди», щоб працювати без збитків.

Калькуляція витрат даних турів може змінюватися в залежності від подальшого економічного становища в країні.

3.3. Аналіз економічної доцільності проектування запропонованих турів для «TPG Agency»

Зважаючи на те, що ми пропонуємо одразу три нові рекреаційні тури, варто враховувати, що обсяг їх реалізації буде розрізнятися. Проте для CVP-аналізу, будемо розглядати комбінацію продаж як сталу величину, для цього потрібно враховувати план продажів та попит.

Комбінація продаж – це співвідношення різних товарів або послуг, які реалізуються разом у певній комбінації. Розглянемо три комбінації продажів турів з різною питоною вагою для кожного.

Припустимо, що частка туру «Чарівна Хмельниччина» буде становити 35% від загального обсягу продажів інших рекреаційних турів, «Бузький Гард» -25% та «Королівські Бескиди» - 40%.

Побудуємо табл. 3.6, для визначення необхідного обсягу реалізації турів, щоб працювати без збитків.

Таблиця 3.6

Вихідні дані для розрахунку мінімального обсягу турів для реалізації
(при сприятливих умовах)

Показник	«Чарівна Хмельниччина» (1)	«Бузький Гард» (2)	«Королівські Бескиди» (3)
Комбінація продаж (e)	35%	25%	40%
Ціна (Ц), грн.	7995,65	2912,65	8190,65
Змінні витрати на одиницю (b), грн./тур	6150,5	2240,5	6300,5
Постійні витрати – загальні (a), грн.	30235		

Джерело: складено автором

Згідно із даними, розрахуємо мінімальний обсяг продажів за формулою:

$$Q_{\text{критич.}} = a : ((Ц_1 - b_1) \times (e_1 : 100\%) + (Ц_2 - b_2) \times (e_2 : 100\%) + (Ц_3 - b_3) \times (e_3 : 100\%)) \quad (3.2)$$

$$Q_{\text{критич.}} = 30235 : ((7995,65-6150,5) \times 0,35 + (2912,65-2240,5) \times 0,25 + (8190,65-6300,5) \times 0,4) = 30235 : (645,8+168,04+756,06) = 19 \text{ турів.}$$

Також розглянемо показник $Q_{\text{критич.}}$. Для кожного рекреаційного туру окремо:

$$Q_1 = Q_{\text{критич.}} \times (e_1 : 100\%) = 19 \times 0,35 = 7 \text{ турів.}$$

$$Q_2 = Q_{\text{критич.}} \times (e_2 : 100\%) = 19 \times 0,25 = 4 \text{ турів.}$$

$$Q_3 = Q_{\text{критич.}} \times (e_3 : 100\%) = 19 \times 0,4 = 8 \text{ турів.}$$

Тобто, ТА «TRG Agency» потрібно протягом року одночасно реалізувати 7 рекреаційних турів «Чарівна Хмельниччина», 8 турів «Королівські Бескиди», а також 4 тури «Бузький Гард», щоб працювати без збитків при організації даних турів.

Припустимо, що протягом року турагентство «TRG» зможе організувати групи за кожним з маршрутів, що перебільшують вдвічі мінімальну (критичну) кількість туристів: «Чарівна Хмельниччина» - 14 од., «Королівські Бескиди» - 16 од., «Бузький Гард» - 8 од.

Встановимо можливий обсяг прибутку від реалізації турів за формулою:

$$\Pi = ((Ц_1 - b_1) \times Q_1 + (Ц_2 - b_2) \times Q_2 + (Ц_3 - b_3) \times Q_3) - c, \quad (3.3)$$

де Q_1, Q_2, Q_3 – обсяг реалізації кожного туру в кількісному вимірі, од;

c – постійні операційні витрати на реалізацію турів.

$$\Pi = ((7995,65-6150,5) \times 14 + (2912,65-2240,5) \times 8 + (8190,65-6300,5) \times 16) - 30235 = 25832 + 5377 + 30242 - 30235 = 31216 \text{ грн.}$$

За цих обставин, рентабельність діяльності для запропонованих рекреаційних турів буде складати:

$$P = \frac{\text{прибуток}}{\text{загальні витрати}} \quad (3.4)$$

$$P = 31216 : (30235 + (6150,5 \times 14) + (2240,5 \times 8) + (6300,5 \times 16)) = 0,133$$

або 13,3%

Однак, враховуючи повномасштабне вторгнення та нестабільну економічну ситуацію в Україні, також важливо розглянути інше співвідношення проєктованих турів, при якому більше питомої ваги буде припадати на менш рентабельний тур «Бузький Гард» (див. табл. 3.7).

Згідно із даними, розрахуємо мінімальний обсяг продажів в даних умовах за формулою (3.2).

$$Q_{\text{критич}} = 30235 : ((7995,65-6150,5) \times 0,25 + (2912,65-2240,5) \times 0,5 + (8190,65-6300,5) \times 0,25) = 30235 : (461,29+336,08+472,54) = 24 \text{ тури.}$$

Також розглянемо показник $Q_{\text{критич}}$ для кожного рекреаційного туру окремо:

$$Q_1 = Q_{\text{критич}} \times (e_1 : 100\%) = 24 \times 0,25 = 6 \text{ турів.}$$

$$Q_2 = Q_{\text{критич}} \times (e_2 : 100\%) = 24 \times 0,5 = 12 \text{ турів.}$$

$$Q_3 = Q_{\text{критич}} \times (e_3 : 100\%) = 24 \times 0,25 = 6 \text{ турів.}$$

Тобто, в таких умовах турагентству потрібно протягом року одночасно реалізувати по 6 рекреаційних турів «Чарівна Хмельниччина» та «Королівські Бескиди», а також 12 турів «Бузький Гард», щоб працювати без збитків при їх організації.

Таблиця 3.7

Вихідні дані для розрахунку мінімального обсягу турів для реалізації
(при несприятливих умовах)

Показник	«Чарівна Хмельниччина» (1)	«Бузький Гард» (2)	«Королівські Бескиди» (3)
Комбінація продаж (e)	25%	50%	25%
Ціна (Ц), грн.	7995,65	2912,65	8190,65
Змінні витрати на одиницю (b), грн./тур	6150,5	2240,5	6300,5
Постійні витрати – загальні (a), грн.	30235		

Джерело: складено автором

Припустимо, що протягом року турагентство «TRG» організувати групи за кожним з маршрутів, що перебільшують вдвічі мінімальну (критичну) кількість туристів: «Чарівна Хмельниччина» та «Королівські Бескиди» - по 12 од., «Бузький Гард» - 24 од.

Розрахуємо можливий обсяг прибутку від реалізації турів за формулою (3.3): $\Pi = ((7995,65 - 6150,5) \times 12 + (2912,65 - 2240,5) \times 24 + (8190,65 - 6300,5) \times 12)) - 30235 = 22142 + 16132 + 22682 - 30235 = 30721$ грн.

Також встановимо рівень рентабельності за формулою (3.4):

$R = 30721 : (30235 + (6150,5 \times 12) + (2240,5 \times 24) + (6300,5 \times 12)) = 0,132$ або 13,2%

Можна відстежити, що при несприятливих умовах реалізації турів рівень рентабельності не набагато нижче того ж показника при сприятливих умовах, тобто компанія все одно буде отримувати суттєвий прибуток.

Проаналізувавши за допомогою CVP-аналізу економічну доцільність та ефективність проектування запропонованих турів, ми дійшли висновку, що при одночасній реалізації трьох рекреаційних турів, можна працювати без збитків й отримувати більший прибуток. Рентабельність проектування нових турів коливатиметься від 13,2% до 13,3%, що в нинішніх складних умовах є цілком прийнятним результатом оцінки ефективності роботи підприємства.

Підводячи підсумки третього розділу роботи, можна зазначити, що ТА «TRG Agency» має використовувати потенціал підприємства в більш повному обсязі, тому ми запропонували три нові рекреаційні тури: «Чарівна Хмельниччина», «Бузький Гард» та «Королівські Бескиди». На нашу думку, вони будуть особливо затребувані після завершення війни та турагентство зможе підвищити свій прибуток й зацікавити нових клієнтів.

Завдяки CVP-аналізу ми прогнозуємо, що для беззбиткової роботи та подальшого збільшення прибутку «TRG Agency» повинно реалізувати протягом року не менше 5 турів «Чарівна Хмельниччина» та «Королівські Бескиди», а також не менше 15 турів «Бузький Гард».

Проаналізувавши економічну доцільність проектування запропонованих турів, ми упевнилися, що навіть при несприятливих умовах попиту з боку туристів, турагентство буде отримувати прибуток, а організація даних турів є досить рентабельною. Задля підвищення ефективності своєї діяльності «TPG Agency», варто розширити асортимент туристичних послуг та включити нові рекреаційні тури, маршрути яких прокладені по вітчизняних природоохоронних територіях.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження на тему «Природоохоронні території як основа розвитку рекреаційного туризму» (на прикладі туристичної фірми «TPG Agency») доцільно зробити наступні висновки:

1. Завдяки працям вітчизняних вчених визначено, що рекреаційний туризм створює усі умови для ефективного відновлення фізичного та психічного здоров'я туристів. Він пов'язаний з діяльністю, яка спрямована на відпочинок, оздоровлення та лікування. Розвинені країни зазвичай активно інвестують у рекреаційний туризм задля залучення якомога більшої кількості туристів, сприяння екологічної свідомості, збільшення доходу та розвитку економіки. У свою чергу, «природоохоронні території» – це території, що мають особливу цінність та утримуються з метою збереження, захисту природних ресурсів та біорізноманіття. Усього природно-заповідний фонд України становить 6,8% загальної площі країни або 4,1 млн га. Природоохоронні території, як важливий об'єкт природокористування, виконують економічну, природоохоронну та соціальну функції.

2. Рекреаційний туризм відрізняється саме спрямованістю на якісний та насичений відпочинок. Під час організації туру його можуть доповнювати інші види туризму, наприклад екологічний, культурно-пізнавальний, лікувальний туризм. Організація рекреаційного туризму передбачає розумний розподіл часу, забезпечення максимального комфорту та позитивних емоцій туристів. Важливо враховувати інтереси, цілі та фізичну підготовку туристів. Також під час планування подорожі варто звертати увагу на рекреаційний потенціал територій, тому доцільно організовувати рекреаційний туризм на природоохоронних територіях, що поєднують унікальну природу та туристичну інфраструктуру. При цьому є важливим зберігати природний баланс та дотримуватися принципів екологічно відповідального туризму. Однією з перспективних областей України для розвитку рекреаційного туризму на природоохоронних територіях є Одеська, яка володіє цінним природним

потенціалом. З 2018-2023 рік вона мала тенденцію збільшення природно-заповідного фонду.

3. Наразі виникають труднощі організації рекреаційного туризму на природоохоронних територіях України через повномасштабне вторгнення, яке призвело до погіршення стану, руйнуванню природного середовища та ресурсів. Деякі природоохоронні території частково або повністю закриті для відвідування, що ускладнює розвиток рекреаційного туризму в таких місцях. Проаналізувавши інформацію Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, ми встановили, що внаслідок російської агресії було уражено понад 20% природоохоронних територій України. Під окупацією знаходяться 514 об'єктів природо-заповідного фонду, а природоохоронні території, що вже були деокуповані досі залишаються замінованими. На нашу думку, важливо, щоб план відбудови України, включав заходи з відновлення та збереження природоохоронних територій, а також подальше забезпечення безпечної організації рекреаційного туризму на даних територіях.

4. Надано організаційно-економічну характеристику франчайзингової мережі «TPG», зокрема турагентства «TPG Agency, що знаходиться у власності ФОП Цекова О. А. в м. Одесі, по вул. Гімназичній, 18. Охарактеризоване ТА пропонує широкий спектр послуг та турів, створює сприятливі умови для праці, а також надає можливість вдосконалювати свої знання та навички. Головна мета «TPG» – гарантування усім туристам права на комфортний, цікавий та бюджетний відпочинок. Дане підприємство має лінійну організаційну структуру, тобто директор та власник турагентства Цеков О. А. несе усю відповідальність за організацію роботи та прийняття рішень. Наразі діяльність ТА «TPG Agency» обмежується повномасштабним вторгненням до України.

5. Проведено аналіз основної операційної діяльності та фінансових результатів ТА «TPG Agency» на основі Звіту про туристичну діяльність за формою №1-туризм. У 2017-2019 рр. «TPG Agency» реалізовувало тури вітчизняним туристам тільки для подорожей за кордон, що свідчить про великий попит на виїзний туризм. Зазвичай туристи подорожували з ціллю

відпочинку та дозвілля. Завдяки збільшенню кількості обслугованих туристів фінансові результати діяльності агентства мали суттєве зростання у 2019 р. Проаналізовано, що для «TPG Agency» важливо підвищувати ефективність своєї діяльності та продовжувати працювати без збитків. Також, на нашу думку, «TPG Agency» варто розширити асортимент турів та додати до продуктової лінійки екскурсійні послуги.

6. Спроектовано три нові рекреаційні тури для ТА «TPG Agency»: «Чарівна Хмельниччина», «Бузький Гард» та «Королівські Бескиди», що передбачають маршрути по різних природоохоронних територіях України. Це дозволить туристам поєднати відпочинок із взаємодією з навколишнім середовищем, а підприємству підвищити прибуток. Задля забезпечення туристам безпечного пересування та відпочинку, впровадження розроблених турів до асортименту туристичних продуктів «TPG Agency» варто планувати після завершення повномасштабного вторгнення та повного відновлення діяльності турагентства.

7. Завдяки встановленим точкам беззбитковості нових турів за допомогою CVP-аналізу, ми спрогнозували, що для беззбиткової роботи та подальшого збільшення прибутку «TPG Agency» повинно реалізувати протягом року не менше 5 турів «Чарівна Хмельниччина» та «Королівські Бескиди», а також не менше 15 турів «Бузький Гард».

8. Проаналізувавши економічну доцільність проектування нових рекреаційних турів для ТА «TPG Agency», ми встановили, що при одночасній реалізації трьох рекреаційних турів, можна працювати без збитків й отримувати більший прибуток. В нинішніх складних умовах організація даних турів є досить рентабельною. «TPG Agency», варто розширити асортимент туристичних послуг та включити спроектовані рекреаційні тури, задля підвищення ефективності своєї діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лазуренко В.С. Рекреаційний туризм та його організація на природоохоронних територіях. *Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти* (м. Одеса, 10 квітня 2024 р.): Одеський національний економічний університет. Одеса: ОНЕУ, 2024. С. 147-150.
2. Рекреаційний туризм. URL: <https://www.wikiwand.com/uk/Рекреаційний туризм>. (дата звернення 10.01.2024)
3. Recreational tourism, the recreation of tourists. URL: http://www.jgypk.hu/tamop15e/tananyag_html/Rekreacio_I_angol/ii4_recreational_tourism_the_recreation_of_tourists.html (дата звернення 10.01.2024)
4. Кузик С.П. Географія туризму: навч. посіб. Київ: Знання, 2011. 271 с.
5. Долішній М.І., Кудельман М.С. Карпатський рекреаційний комплекс: монографія. Київ: Наукова думка, 1984. 148 с.
6. Смаль І.В. Туристичні ресурси світу: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2010. 336 с.
7. Що таке рекреаційний туризм? URL: <https://fgritb.knukim.edu.ua/home/news/rekreatsijnij-turizm.html> (дата звернення 10.01.2024)
8. Шандор Ф.Ф., Кляп М.П. Сучасні різновиди туризму: підручник. Київ: Знання, 2013. 334 с.
9. Екотуризм у світі. URL: <https://we.org.ua/rizne/ekoturizm-u-sviti> (дата звернення: 12.01.2024)
10. Лікувальний туризм. URL: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=71984> (дата звернення 12.01.2024)
11. Коваль П.Ф., Андрєєва Г.П. Теоретичні засади пригодницького туризму. *Держава та регіони*. (Серія «Економіка та підприємництво»). 2018. №6. С. 32-38.

12. Величко В.В. Організація рекреаційних послуг: навч. посіб. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. 195 с.
13. Колотуха О.В. Рекреаційний потенціал // Словник-довідник. URL: <http://geohub.org.ua/node/2278> (дата звернення 15.01.2024)
14. Герасименко В.Г. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону: монографія. Одеса: ОНЕУ, 2016. 238 с.
15. Нездоймінов С. Г Природно – рекреаційна сфера як складова системи еколого – економічної безпеки регіону: монографія. Одеса: ОНЕУ, 2014. 388-397 с.
16. Туристично-рекреаційні зони України. URL: <https://zhayvoronok.net/turistichnorekreatsiynisony/> (дата звернення 15.01.2024)
17. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. Київ: Альтерпрес, 2003. 352 с.
18. Бритвич А.А., Рогожинський І.Ю., Тараненко О.О. Чинники та умови розвитку сфери туризму в Україні. *Туризм і молодь – 2023*: матеріали кафедрального круглого столу студентів та аспірантів (м. Полтава 15 березня 2023 року). Полтава. ПУЕТ. 2023. С. 11-12.
19. Тарасовський Ю.В. Внутрішній туризм: журнал Forbes Ukraine. URL: <https://forbes.ua/news/vnutrishniy-turizm-z-pochatku-viyni-ponad-45-ukraintsiv-podorozhuvali-krainoyu-08092023-15885> (дата звернення: 15.01.2024)
20. Закон України "Про природно-заповідний фонд України" від 16.06.92 № 34, с.502 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text> (дата звернення 17.01.2024)
21. Війна та довкілля: природоохоронні території, які постраждали. URL: <https://www.checkregion-ua.info/viina-ta-dovkillia-pyrodookhoronni-terytorii-iaki-postrazhdaly/> (дата звернення 17.01.2024)

22. Природно-заповідний фонд // Проект «Підтримка природно-заповідних територій в Україні». URL: <https://wownature.in.ua/oberihaymo/pryrodno-zapovidnyy-fond/> (дата звернення 17.01.2024)
23. План України із заповідання цінних природних територій до 2030 р. // Українська природоохоронна група. URL: <https://uncg.org.ua/plan-ukrainy-iz-zapovidannia-tsinnykh-pryrodnykh-terytorij-do-2030r-vykonanyj-na-3-5/> (дата звернення 20.01.2024)
24. Вплив війни на природоохоронні території України // Всесвітній фонд природи WWF. URL: <https://wwf.ua/?12163316/The-impact-of-war-on-protected-areas-in-Ukraine> (дата звернення 20.01.2024)
25. Природа та війна: як військове вторгнення Росії впливає на довкілля України // Центр екологічних ініціатив “Екодія”. URL: <https://ecoaction.org.ua/pryroda-ta-vijna.html> (дата звернення 20.01.2024)
26. Рекреація і туризм // Проект «Підтримка природно-заповідних територій в Україні». URL: <https://wownature.in.ua/pro-nas/nasha-diialnist/rekreatsiia/> (дата звернення 20.01.2024)
27. Сезон 2023 // Проект «Підтримка природно-заповідних територій в Україні». URL: <https://wownature.in.ua/sezon-2023/> (дата звернення 20.01.2024)
28. Лазуренко В.С., Орлик О.В. Віртуальний туризм: особливості, переваги та недоліки впровадження. *Зб. наук. студ. праць. Одеського національного економічного університету кафедри економічної кібернетики та інформаційних технологій*. 2023. № 5. С. 112–123.
29. Географічне положення Одещини та її природний потенціал // Офіційний веб-сайт Одеської обласної ради. URL: <https://oblrada.od.gov.ua/pro-oblasnu-radu/napryamky-diyalnosti/pryrodokorystuvannya/informatsiya-viddiluz-pytan-pryrodokorystuvannya-aparatu-odeskoyi-oblasnoyi-rady/> (дата звернення 22.01.2024)
30. Перелік територій та об’єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення, розташованих у Одеській

- області // Офіційний веб-сайт Департаменту екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації. URL: <https://ecology.od.gov.ua/perelik-terytorij-ta-obyektiv/> (дата звернення 22.01.2024)
31. Дунайський біосферний заповідник // Проект «Підтримка природно-заповідних територій в Україні». URL: <https://wownature.in.ua/parky-i-zapovidnyky/dunayskyu-biosfernyu-zapovidnyk/> (дата звернення 22.01.2024)
 32. Природоохоронні території України // Географічний портал. URL: http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/fizichna_geografija_ukrajini/prirodokhoronni_teritoriji_ukrajini/39-1-0-563 (дата звернення 22.01.2024)
 33. Дунайський біосферний заповідник // Офіційний сайт Дунайського біосферного заповідника. URL: https://www.dbr.org.ua/search/label/home_ua (дата звернення 22.01.2024)
 34. Національний природний парк «Тузлівські лимани» // Проект «Підтримка природно-заповідних територій в Україні». URL: <https://wownature.in.ua/natsionalnyu-pryrodnyu-park-tuzlovski-lymany/> (дата звернення 24.01.2024)
 35. Національний природний парк «Тузлівські лимани» // Офіційний сайт ННП «Тузлівські лимани» URL: <https://nnationalnaturepar.wixsite.com/tuzlovskilymany> (дата звернення 24.01.2024)
 36. Про створення національного природного парку «Куяльницький»: Указ президента України від 1 січня 2022 року №3. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/32022-41117> (дата звернення 25.01.2024)
 37. Національний природний парк «Куяльницький» // Проект «Підтримка природно-заповідних територій в Україні». URL: <https://wownature.in.ua/parky-i-zapovidnyky/natsionalnyu-pryrodnyu-park-kuialnytskyu/> (дата звернення 25.01.2024)

38. Куяльницький лиман. URL: <https://www.wikiwand.com/uk> (дата звернення 25.01.2024)
39. Степ, лиман, море: сила Куяльницького національного парку. URL: <https://wownature.in.ua/step-lyman-more-syla-kuialnytskoho-natsionalnoho-parku/> (дата звернення 25.01.2024)
40. Нижньодністровський національний природний парк // Проект «Підтримка природно-заповідних територій в Україні». URL: <https://wownature.in.ua/parky-i-zapovidnyky/nyzhnodnistrovskiy-natsionalnyy-prirodnyy-park/> (дата звернення 26.01.2024)
41. Нижньодністровський національний природний парк. URL: <https://discover.ua/locations/niznodnistrovskij-nacionalnij-prirodnij-park> (дата звернення 26.01.2024)
42. Travel Professional Group - 2017. Новини компанії. URL: https://espreso.tv/news/2017/12/27/travel_professional_group_2017_top_10_na_yvazhlyvishykh_momentiv_novyny_kompaniy (дата звернення 10.02.2024)
43. Чорненька Н. В. Організація туристичної індустрії: навч. посіб. Київ: Атіка, 2006. 264 с.
44. Кіптенко В.К. Менеджмент туризму: підручник. Київ: Знання, 2010. 506 с.
45. Національний природний парк «Подільські Товтри» // Офіційний сайт. URL: <https://www.npptovtry.org.ua/> (дата звернення 25.02.2024)
46. Національний природний парк «Бузький Гард» // Проект «Підтримка природно-заповідних територій в Україні». URL: <https://wownature.in.ua/parky-i-zapovidnyky/natsionalnyy-prirodnyy-park-buzkyu-hard/> (дата звернення 25.02.2024)
47. Національний природний парк «Королівські Бескиди» // Офіційний сайт. URL: <https://korolivskibeskydy.org/> (дата звернення 27.02.2024)
48. Аналіз беззбитковості. URL: <https://sendpulse.ua/ru/support/glossary/cvp-analysis> (дата звернення 02.03.2024)
49. Аналіз беззбитковості. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення 02.03.2024)

